

ST. OLAV

Påskan 1998

OLAV

Innhold

4 Agnus dei - tanker i en fastetid	<i>Bodil Raudsandmoen</i>
6 Lidelse og oppstandelse	<i>Erik Høivold</i>
7 Jødene, Pius XII og de lukkede arkiver	<i>Bernt Eidsvig</i>
9 "Ikke noe for katolikker!"	<i>Fra "Pelerin Magazin"</i>
10 Guds innvirkning - også på oss?	<i>Gunnar Wicklund-Hansen</i>
12 Om boken "Hvor høyt må et menneske spørre?"	<i>Brian McNeil c.r.v.</i>
12 Ajourføring av kirkens ekteskapsdomstoler	
13 "Jag törstar"	<i>Birgit Klockars</i>
14 Den katolska faran - från myt till verklighet	<i>Gunnel Vallquist</i>
16 "Dario Fo ingen spotter!"	<i>Fra "KK"</i>
17 Kirkens "headhunting-system modent for reform!"	<i>Paul M. Zulehner</i>
18 Om jordreform: Skjev fordeling av godene mot Guds vilje	<i>UKJ</i>
20 Tyske høyskoleteologer: Ingen konsens om rettferdigjørelsen	
20 Honnør til Ørnulf Ranheimsæter	
21 Arnstein Brodersen presteviews	
24 Blikk på tiden	<i>Observatoria</i>

Forside: "Oppstandelsen" - trestikk av Ørnulf Ranheimsæter i boken "De fire evangelier", Dreyers Forlag 1970

Et løfte for Armenias framtid

Armenia regnes som verdens eldste kristne nasjon (år 301). «Bibelen er like nødvendig for Armenia som blodet er for kroppen,» sier Karekin I, som er øverste åndelige leder for alle medlemmer i den armenske kirke verden over. «Vårt folk har lidd mange ganger i historien,» sier patriarken. «Klostre og manuskripter er blitt ødelagt, men Guds ord har bestått. Det blir lede-tråden for livet vårt og et løfte for vår framtid.»

NYTT FRA BIBELEN

Liechtenstein: Vil skille kirke og stat
I sin frontale til parlamentet avviste fyrsten av Liechtenstein, Hans-Adam II, spekulasjoner om at han skulle ha vært involvert i Vatikanets beslutning om å opprette erkebispedømmet Vaduz og innsettelsen av den omstridte biskopen av Chur, Wolfgang Haas, som den første erkebiskop. Erkebispedømmet Vaduz omfatter størsteparten av fyrstedømmet Liechtenstein.

Fyrsten sa at han først ble kjent med

saken «da alt var opp og avgjort» og erkebispedømmet var et faktum. Han gjorde det klart at han nå vil arbeide for at kirke og stat i Liechtenstein klart skilles ad, «etter amerikansk mønster».

Den katolske fyrstens initiativ har vakt oppsikt. Det hører med at landets nasjonalforsamling vedtok en protest mot Vatikanets handlemåte straks etter opprettelsen av det nye erkebispedømmet.

CHRIST IN DER GEGENWART

I de dager tok Peter til orde og sa:

“Dere vet hva for ting som er skjedd hele Jødeland over - Jesus fra Nasaret, han begynte i Galilea, etter den dåpen som Johannes forkynte, og Gud salvet ham med den Hellige Ånd og Kraft; så gikk han omkring og gjorde vel og helbredet alle som var falt i djevelens makt, for Gud var med ham.

Og vi er vitner om alt hva han gjorde rundt i jødernes land og i Jerusalem - han som de til og med drepte ved å henge ham på marterpelen.

Men ham oppvekke Gud på den tredje dag og lot ham stå synlig frem, ikke for hele folket, men for de vitner som Gud i forveien hadde utpekt, nemlig for oss, som har sittet til bords med ham etter at han var oppstanden fra de døde.

Han bød oss å forkynne for folket og vitne at han er den dommer som Gud har satt over levende og døde. Og det er om ham alle profetene vitner at enhver som tror på ham, skal få sine synder tilgitt.”

Om brev og arkiver

De kritiske tanker avtroppende biskop Reinhold Stecher av Innsbruck ga uttrykk for i forbindelse med Vatikanets instruks nylig om forholdet mellom geistlighet og leg-folket, er tanker han har hatt lenge, ifølge den østerrikske pastoralteologen Paul Zulehner. Kirkeledelsens håndtering av prestemangelen og behandlingen av de prester som søker laisering, har "over tid nærret Stechers profetiske vrede", skriver Zulehner.

Ifølge Zulehner vil "fremtidens historieforskere ha glede av Stechers utstrakte korrespondanse med diverse Vatikan-kontorer, brev som stort sett forble ubesvart. Han har sørget for at kopier finnes i kirkens arkiv, og for sikkerhets skyld også i Tyrols provinsarkiver, som kirkelige autoriteter ikke råder over. En bemerkelsesverdig mistillit til kirkelige maktinstanser," skriver Zulehner.

THE TABLET

Biskop Stecher svarer sine kritikere Biskop Reinhold Stecher sier at av de til sammen 1200 brev han har fått etter sin kritikk av kirkens og pavens "policies", var kun 50 "fiendtlige". Stecher har nå skrevet til disse "opponentene", som særlig har reagert på hans hårde ord om dagens strenge regler for laisering av prester som ønsker å gifte seg. Under pave Paul VI var ventetiden ca. 2 år, men pave Johannes Paul II har hevet aldersgrensen for å søke

4

AGNUS DEI

Tanker i en fastetid

For en tid tilbake ble det holdt et foredrag i kirken om Jesu lidelsehistorie. Etter foredraget var en liten gruppe deltakere samlet til samtale og eventuelle spørsmål. Spørsmålene gikk mest på de ytre begivenhetene, de politiske forholdene i Palestina på Jesu tid og lignende og grep kanskje ikke så dypt.

Men plutselig kom en av deltakerne, ikke med et spørsmål, men med en stille refleksjon over Jesu lidelse på korset og lidelsen til de to illgjerningsmennene ved hans side. Dette ble ikke tatt opp og utdypet nærmere, men det satte i gang en rekke tanker - - -.

Vi konsentrerer oss om Jesu lidelse - hva med de andres lidelse? Var den ikke like stor?

Jesus led uskyldig, de andre fikk «hva deres gjerninger hadde fortjent» som den botferdige røveren sier i Lukas-evangeliet.

Hva er verst, å lide skyldig eller uskyldig?

Å lide skyldig må vel være det verste, i alle fall om man har en samvittighet som fungerer. I tillegg til den fysiske lidelsen kommer angsten, smerten og angeren over å ha gjort noe som en ikke kan gjøre om, en skade en ikke kan gjenopprette. Vi har knust noe kostbart og kan ikke hele det igjen. Det er en smerte vi mennesker alltid må lide i vårt forhold til andre, enten vi fysisk eller med kolde, tankeløse ord har såret vår neste. Når vi har besinnet oss, kommer den smerte-

«Korsfestelsen». Fra altertavlen i det katolske kapellet ved universitetet i Ibadan.

fulle angeren.

Tenk om vi hadde vært syndfrie og aldri hatt noe å angre!

Men så er den vidunderlige trøsten der. Vi har En å gå til med angeren vår. Jeg tenker på de underlige, nesten paradoksale jublende ordene i Påskeliturgien:

«Å salige synd som vant oss så stor en gjeløser!»

Lykkelige illgjerningsmann som skjønnte at han kunne gi angeren til Jesus.

Men hva med den andre - -

Hva med lidelse uten tro og håp?

Mange står her ved et tankekors.

Jesu lidelse var grusom og ubarmhjertig.

Men var den verre enn de lidelser millioner av mennesker i tidens løp har måttet gjennomgå? Noen smertefulle timer under et forhør og på et kors mot år av lidelser i fangenskap med tortur og fornedrelse, der troen og håpet ofte også ble pint ihjel, der en ikke så noen frelser ved sin side.

Lyrikeren Inger Hagerup skriver i sitt dikt *Den korsfestede sier*: «Ta meg ned, det er på tide. Trodde jeg kunne lide det som millioner led?»

om laisering slik at ventetiden nå er ti år eller mer. Det er paven selv som har ansvaret for dette, skriver Stecher, som gjentatte ganger har tatt saken opp med relevante instanser i Vatikanet.

Svikt overfor sølibatet betyr ikke at man "svikter troen", skriver Stecher. De pastorale følger av den lange ventetiden er bedrøvelige: Prestene og deres koner er ikke lenger fullverdige kirkemedlemmer, ofte tar deres barn avstand fra kirken av

den grunn. Stecher mener uthalingen er moralsk uholdbar. Som prest har Stecher gitt syndsforlatelse til både ekteskapbrytere, tyver og mordere, "men jeg har fremdeles ikke lov til å gi absolusjon til en prest som har inngått ekteskap". Til forsvar for sin kritikk siterer Stecher kirkeretten, som sier at "det ikke bare er de troendes rett, men til tider også deres plikt å gjøre sine hyrder kjent med hva de mener om ting som angår kirken".

THE TABLET

Nedgang i prestekall i Irland

Oversikter viser at tilgangen på nye prester til enkelte av Irlands bispedømmer nærmest tørket inn i fjor, skriver ukeavisen *The Irish Catholic: Bispedømmet Dublin mistet 19 prester i 1997, mens bare to nye ble ordinert; i bispedømmet Fern var det ingen vigslere, mens 12 prester enten falt for aldersgrensen eller døde. Noe lysere situasjon i bispedømmene Cloyne, Down og Connor, hvor det er registrert en liten oppgang i antall geistlige.* THE TABLET

Her setter hun Jesu lidelse opp mot menneskenes utallige lidelser og vil på den måten så å si detronere Jesus fra korset. Hvorfor skal vi konsentrere oss så meget om Jesu lidelse, når menneskene ofte har lidd vel så meget og vel så grusomt?

Jeg tror det er noe vesentlig dikteren ikke har forstått: Jesu stedfortredende lidelse.

Når Jesus henger der på sitt kors, da bærer han ikke bare sin egen lidelse. Menneskenes synder, fornedrelser og smerter fra tidens begynnelse og til den siste dag faller over ham der han henger på sitt kors. De tynger og trykker ham ned i en så voldsom smertefull og ensom fortvilelse at han må rope den ut: Eloi, Eloi, lama sabaktani! Min Gud, min Gud, hvorfor har du forlatt meg!

Gud lot Jesus dø korsdøden én gang for hele menneskeslektens frelse. Han lot ham ikke stå opp igjen for fysisk å gjennomgå all verdens henrettelsesmetoder påny.

Han døde en gang for vår frelse. Men på en skjult, forunderlig måte er han fremdeles på sitt kors, fordi han er med oss i alle våre lidelser. Han var hos Peter i hans såre angersgråt over fornektelsen, hos Judas i hans forvillede fortvilelse over forræderiet, hos den andre røveren også i hans ubotferdige lidelse, i alle menneskers lidelse båret med eller uten tro. Han ser alt og medliden alt.

Vi kan også sørge og lide med andre, især når våre nærmeste lider. Vi kan også bli rystet når andre lider, for eksempel når hjelpeløse mennesker så meningsløst blir ofre

for krig og terror, og til og med små uskyldige barn slaktes ned i fanatisk villskap. Men ofte er det inntrykk som griper oss en stund og siden fortreges. Vi kan ikke bære med oss all verdens synd og lidelse. Vi kan ikke leve med det. Bare Jesus, Agnus Dei, kan bære alt dette. Hans guddommelige kjærlighet er ikke begrenset slik som vår menneskelige. Den omfatter alt og alle til alle tider.

Jo større kjærligheten er, jo mer må den lide, fordi den alltid medliden. Derfor er Jesu lidelse på korset så ufattelig stor. Derfor kan vi ikke fjerne ham fra korset. Derfor ville han ikke selv stige ned og bevise sin allmakt da han ble oppfordret til det. Derfor ser vi opp til krusifikset og ikke bare til et tomt kors.

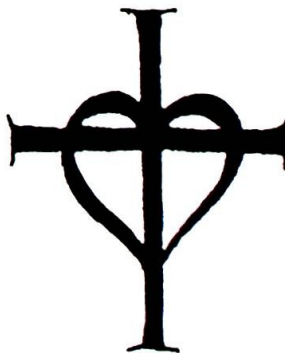
Disse tankene har jeg prøvd å uttrykke i et slags motstykke til Inger Hagerups dikt:

Menneskesønnen sier:

Ta meg ikke ned,
treet er min trone,
tornekransen er min krone.
Så lenge mine barn på jorden
lider,
forblir jeg her.
Til siste tåre er tørret av
forsaker jeg
påskedagens seiersglans,
Ta ikke fra meg
langfredagens tornekrans
før siste sukk er stilnet.
Se hit, mine barn,
Her er deres konge,
deres menneskesønn,
deres medliden.
Ta meg ikke ned,
treet er min trone.

Bodil Marie Raudsandmoen

(Forfatteren er pensjonist,
tidligere rektor ved St. Franciskus skole,
Arendal.)

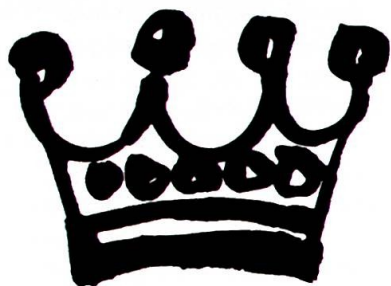

Elisabethsøstrene har forlatt Trondheim "Torsdag 26. februar var en trist dag. Selv himmelens regnvær syntes å protestere eller i det minste gråte," skrev Søndagsbladet (Trondheim Stift) for 8. mars. Grunnen? "St. Elisabethsøstrene skulle endegyldig forlate Trondheim. Tre av dem var alt reist. Bare priorinnen, sr. Janina, var fremdeles i Trondheim. Dessuten hadde provinsialforstanderinnen, sr. Assumpta, kommet hit. Onsdag var flyttegodset sendt. De to søst-

rene hadde insistert på å tilbringe den siste natt i soveposer, og slik ble det. Om morgenen var alt renvasket, og strømmen ble koplet fra."

Det er over 110 år siden de første Elisabethsøstrene kom til Trondheim. "Søstrene har gjennom en selvoppofrende sykehusvirksomhet i det meste av denne tiden satt sitt preg på byen, gitt Den katolske kirke et meget godt ansikt utad, og ikke minst demonstrert ekte kristen nestekjærighet. På

det meste var det 32 søstre i byen. De siste år har fire søstre bodd her. I den katolske menighet har de hele tiden vært et kjær, viktig og nærmest selvfølgelig innslag," skriver Søndagsbladet. Som forteller at søstrenes hus skal rives, og materialene brukes til en barnehage for Regionsykehuset i Trondheim. Der huset nå står, kommer sykehusets enhet for kvinner og barn, så "i en viss forstand vil derved søstrenes virke fortsette," noterer Søndagsbladet.

Lidelse og oppstandelse

Jesu lidelse, død og oppstandelse berører oss alle. Herrens lidelse er forbundet med våre egne sår. Idet vi sanser Jesu sorg og lidelse, kjenner vi også vår egen lidelse. Lidelsen gjør igjen tro og tvil brennende aktuelt.

Påsketiden inviterer oss til å sette oss ned og se inn i vår egen lidelse. Det dreier seg om bearbeiding av egen sorg. Sorg over det som ikke ble godt. Herrens lidelse setter oss brått, ubarmhjertig og nakent i kontakt med vår egen lidelse. Jesus henger på korset, han er utstøtt, alle spotter ham. Vi kan verken støtte eller bistå, kun være til stede lyttende og seende. Uten å gjøre så mye. Han er allerede på vei, og veien er ikke uten mening. Vår egen lidelse er da heller ikke meningsløs - når vi tror på Jesus.

All lidelsen kan også få oss til å tvile, vi ser ikke noe håp i det dypeste mørke. Så blir vi stående skjelvende nærmere avgrunnen enn før. Kommer lyset? På dødens rand er vi nærmest livets mysterium. Det livet som blir oss gitt - om og om igjen - er et mysterium. Når det gode omfavner oss på stupet, og vi kan gå tvers igjennom fiendens truende våpen, er det et mysterium. Det dreier seg ikke om å spørre «hvorfor», men å gi seg over til det som ikke kan fattes.

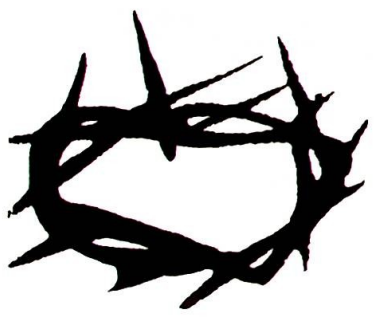
Å kaste det døde på komposthaugen, det er grunnlaget for fruktbar jord, ny vekst og oppstandelse. Oppstandelse er å la gro igjen, som et frø som skal bli en blomst. Først slår frøet rot, dypt nede i jorda. Så løfter det ryggen gjennom jordlaget. Så strekker det seg opp i lyset med krummet rygg, for deretter å løfte hodet mot sola. Vi er også i vekst. Det vi har holdt tilbake, får nå en ny mulighet.

Oppstandelse er å bli rensset. Rensset fra vinterens tunge åk og selvmedlidenhet. Verken i sårene kommer ut. Noe i oss dør og noe nytt utformes. Frykten for lidelse og død har vi lagt bak oss. Nå gjenfødtes vi med ny energi. Våren fyller oss med nytt livsmot og gir rom for ny vekst. Men en vekstprosess er ofte smertefull.

Oppstandelsen fra det døde i oss selv er en tid for ny tro og nytt håp. Vi er ikke dømt, men får starte om igjen med blankere ark, renere hjerter og klarere tanker. Våre synder er oss tilgitt. Vi får starte på nytt uten skyldfølelse eller skam. Selv om vi bærer på smerte og ikke er perfekte - så blir vi omfavnet og elsket for den vi er. Vi trenger ikke å prestere mer eller være enda bedre. Det er heller spørsmål om å være mest mulig seg selv. følge sine dypeste lengsler og sitt sanneste kall.

Erik

Erik Høivold er programkoordinator i Caritas Norge.

Problemet med kloning av mennesker "Kloning er ikke forkastelig fordi klonede menneskelige vesener mangler menneskeverd - det er galt nettopp fordi de har menneskeverd og fortjener å komme til verden på en måte som respekterer denne verdighet," sa kardinal William Keeler, erkebiskop av Baltimore, på vegne av USAs katolske biskoper ved en høring i Washington D.C. nylig. "Ethvert barn har rett

til å bli unnfanget og komme til verden som resultat av kjærlighetsakten mellom mann og hustru, å bli elsket og akseptert som et nytt og særpreget individ."

Kloning av mennesker vil bety "et gigantisk skritt i retning av å gjøre unnfangelse og videreførelse av livet til fabrikkasjon. Mennesket ville ta et stort skritt i retning av å gjøre seg selv til blott og bart 'a man-made thing', sa Keeler. Som frem-

holdt at denlags teknikker representerer en "avhumanisering" som vil ha høyst betenkelige konsekvenser: Siden menneskekloner fremstilles på måter som er bedre egnet for mer primitive former for liv - måter som ikke innebærer et kjærlighetsforhold, men kun beror på laboratorietechnikker - "vil de i særlig grad risikere å bli behandlet som 'annen-classes' menneskelige vesener," sa kardinal Keeler. CNS

Bernt Eidsvig: Jødene, Pius XII og de lukkede arkiver

7

Seks millioner jøder ble drept under Den annen verdenskrig. Historien kjenner mange forbrytelser, men denne står i en klasse for seg. Uten medskyldige ville nazistene aldri klart å gjennomføre en slik masseutryddelse. Men hvem var de aktive og passive medskyldige?

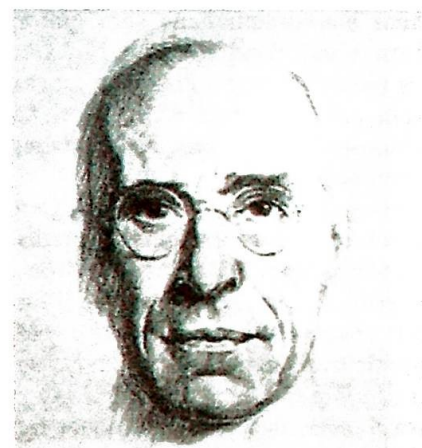
Det er uvisst om historikerne noen gang ville finne frem til et entydig og fullstendig svar på dette spørsmål, men det er ingen mangel på delforklaringer og beskyldninger. Rolf Hochhuths skuespill *Der Stellvertreter* (1963) fremstiller pave Pius XII som en medskyldig, en følelseskald antisemitt, en forbryter på grunn av sin taushet. Mange har imøtegått Hochhuths beskyldninger, men meget tyder på at hans bilde av Pius XII allikevel blir stående. Hvis bildet er sant, vil det ikke bare bidra til å forklare hvordan jødeutryddelsene var mulige, det vil ryste enhver samvittighetsfull katolikk i hans tillit til pavedømmet.

Til tross for at adskillig av Vatikanets arkivmateriale fra krigsårene er publisert - elleve tykke bind utkom i årene 1965-82 - har ikke kvalifiserte historikere adgang til arkivene. Det kan derfor hevdes, og det blir hevdet, at Kirken har noe viktig å skjule. Inntil arkivene åpnes, er ethvert forsvar for pave Pius XII ufullstendig. Inntrykket vil være at Kirken beskytter Pius XII mot historiens dom.

Det er naturligvis ikke bare Vatikanets arkiver som har sperrefristbestemmelser, det har praktisk talt alle arkiver. Unntagelser kan gjøres for forskere eller andre som har en god grunn til å studere visse dokumenter, men det er ingen selvfølge at tillatelse blir gitt, og for krigsårene blir det prinsipielt avvist. Under arbeidet med «Den katolske kirke» i Norge bad jeg arkivaren i Misjonskongregasjonen om å få tilgang til korrespondansen vedrørende biskop Smits avgang i 1928; sperrefristen var 70 år. Han utelukket ikke dette, men prosedyren tok

mer tid enn jeg hadde (boken skulle være ferdig til 150-årsjubileet i 1993).

Vatikanet er ikke unikt i så måte. Så sent som den 3. februar i år melder The Times at et brev fra Rudyard Kipling datert september 1916 er frigitt av *Public Records Office*; litteraturhistorikere og biografer klager ved denne anledning over at det har vært holdt tilbake så lenge. Her dreier det seg naturligvis ikke om delikate statshemmeligheter, men om noe så enkelt som mangel på midler til å tilrettelegge papirene. Skulle man således be-

Pave Pius XII - Eugenio Pacelli - ledet Den katolske kirke fra 1939 til 1958.

slutte å gjøre alle Vatikanets arkiver fra årene 1938-45 tilgjengelige, ville dette kreve adskillig mer enn å låse opp skapene og slippe forskerne inn. Tilretteleggelsen vil bli krevende og kostbar for det dreier seg om et enormt materiale.

HOCHHUTHS PIUS XII

Hochhuths tese om Pius XII's skyld er besnærende. Kristendommen har en antijudaistisk tradisjon, og en presumptivt velinformert pave synes å være passiv når millioner av jøder blir sendt til gasskamrene. Derfor ser det ut til at denne tese blir overtatt helt eller delvis av mange seriøse skribenter, som ikke kan regnes som antikatolske. *Aftenpostens* Roma-korrespondent Per Anders Madsen beskriver (2. nov. 1997), for å ta et eksempel, Pius XII som «selve sinnbildet på den katolske kirkens unnfalighet overfor Nazi-Tyskland», og spør om det var

Katolsk begravelse for Halldor Laxness
Lørdag 14 februar ble forfatteren Halldor Kiljan Laxness begravet fra Reykjavíks katolske Kristskirkja i nærvær bl.a. av Islands regjering og andre gjester, forteller Islands katolske kirkeblad. I sin preken gjorde "séra Jacob Rolland" Nobelprisdikterens tro til selve hovedpoenget, og sa at "Lax-

ness aldri mistet troen på det underverk mennesket selv er".

Laxness "tok imot katolsk tro" som ung mann i klosteret St. Maurice i Clervaux i Luxembourg, men gikk senere andre veier. På sine eldre dager "søkte han imidlertid tilbake til den katolske kirke", sa séra Rolland.

Rikdom?

"Hvordan defineres rikdom mellom klosterveggene?" Det er Tønsberg Blad som spør.

"Den største rikdommen er å være sammen med noen som du er glad i, og vite at de er glade i deg. Ethvert barn ville si noe slikt, men voksne har kanskje glemt det?" svarer sr. Ane Elisabeth Røer, ung dominikanerinne på Sta. Katarinahjemmet i Oslo.

8

hans antikommunisme som gjorde ham blind. Unnfallenhet, blindhet og passivitet fremstilles ikke lenger som anklager, men som historiske kjennsgjerninger som ikke trenger noen begrunnelse.

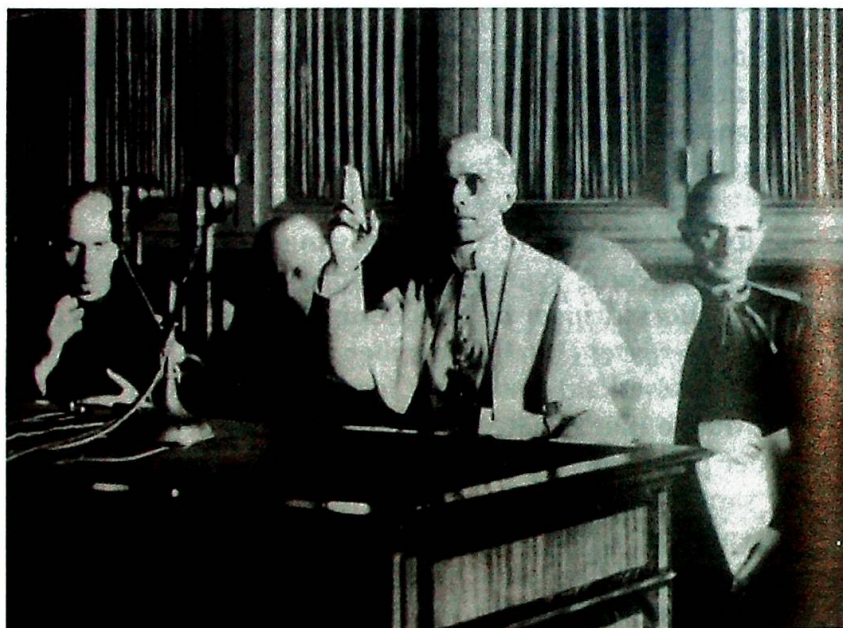
Hvis dette er sannheten, må Den katolske kirke gjøre bot så langt det lar seg gjøre. I motsatt fall er tiden overmoden for et forsvar for Pius XII. Spørsmålet er om han i tide gjorde hva han kunne for jødene, og med *gjøre* mener jeg her handlinger for å redde flest mulig personer fra døden.

Pavens pressetalsmann, Joaquin Navarro-Valls, har rett når han sier at Kirkens innsats i nazi-tiden først kan bedømmes ordentlig når Vatikanets arkiver er åpnet. I mellomtiden forhindrer de stengte arkiver at Pius XII ydes rettferdighet; han felles på usikre indisier og spekulasjoner.

ET JØDISK SYNSPUNKT

Pinchas Lapide (1922-97) var jødisk teolog og ekspert på Det nye testamente. Omtrent samtidig med Hochhuth befattet han seg med Kirkens forhold til jødene, og utgav i 1967 boken *The Last Three Popes and the Jews* (tysk utgave: Rom und die Juden); særlig var det Pius XII som interesserte ham. Det er ingen overdrivelse å si at det portrett han tegner av Paven, ikke bare har lite til felles med Hochhuths, det er av en annen person.

Lapide hevder med ettertrykk at Pius XII opplevet følgende dilemma: Han kunne komme jødene til hjelp, men det utelukket at han offisielt utfordret nazistene, eller han kunne protestere direkte mot

Pave Pius XII i forbindelse med et radio-opptak i 1943 der han oppfordrer til fred. Mannen ytterst til høyre er Giopvanni Battista Montini, senere pave Paul VI.

forfølgelsene, med den konsekvens at overgrepene ville intensiveres. Valget stod mellom «sterke ord og kloke handlinger». Lapide skriver:

«Hvis jeg hadde vært katolikk, ville jeg kanskje ha ventet at Paven, som den anerkjente Kristi stedfortreder på jorden, hadde talt høyt og tydelig for rettferdighet og mot mord - uten hensyntagen til konsekvensene. Men for meg som jøde er Kirken og pavedømmet menneskelige institusjoner, likeså svake og feilbarlige som vi alle...

Dette dilemma må ha vært en lidelse for ham, for uansett hvilken vei han valgte, var forferdelige følger ikke til å unngå. Selv om Paven var ute av stand til å helbrede en hel sivilisasjon og ikke var beredt til å

bære hele tyngden av Hitlers raseri, har han dog, i motsetning til andre som var meget mektigere, lindret, lettet, hjulpet, appellert, bedt - og reddet, så godt som han kunne etter sin beste forstand og samvittighet.» Dette kaller Lapide «Talmuds dom».

Lapide mener å kunne dokumentere at Den katolske kirke under Pius XII reddet 860 000 jøder. Dette er naturligvis et omtrentlig tall, og kan være for høyt. Selv om det virkelige tall bare var det halve, ville det berettigede spørsmålet: Hvem utrettet mer?

DE ROMERSKE JØDER

I *Aftenposten* kan Per Anders Madsen gi inntrykk av at Paven satt bak Vatikanets mur og lot være å

Bibelfortellingene - ikke bare for de troende
De fleste innser umiddelbart at det er et stort tap at den bibelske fortelling går i glemmeboken for store deler av det norske folk, sier teologiprofessor Notto R. Thelle. Man behøver ikke være troende for å innse at dette er skjebnesvangert, og at gjenerobring av disse fortellingene er nødvendig for å ha et skikkelig forhold til vår egen kultur.

AFTENPOSTEN

På de mest øde steder. . .

I Russland søker mange arbeidsledige etter ord om håp og trøst ved å lese Bibelen. Bibelselskapet har den siste tiden hatt TV-annonser, dette har økt bibelsalget med flere titusentalls bibler. TV-reklame og postordre gjør Bibelen tilgjengelig på de mest øde steder over hele det store Russland, leser vi i "Informasjon fra Bibelselskapet".

Som også forteller følgende: "Nå har fire menn lært språket vårt," sa en afrikaner da de første bibelbøkene på hans språk ble utgitt. "En heter Matteus, en annen Lukas, Markus og Johannes. Disse er ikke som evangelistene som besøkte oss tidligere. De kunne bli syke og trette, og så måtte de ha ferie. Disse nye, derimot, er alltid tilgjengelige. De er kommet for å bo hos oss for alltid."

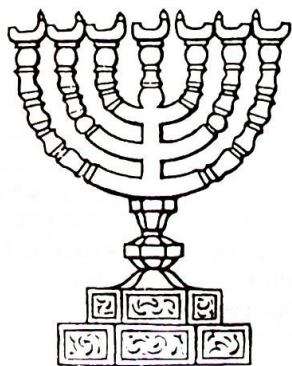
gjøre noe som helst da byens jøder ble deportert, først «mot slutten av krigen godtok han at jøder fikk gjemme seg i kirker og klostre, til og med inne i Vatikanet.» Pius XII «er så å si øyenvitne til det som skjer. Han tier, tviholder på Vatikanstatens formelle nøytralitet, opp-tatt av ikke å provosere Tyskland slik at kirken mister sine skoler, universiteter og læreanstalter.» På dette punkt finnes pålitelige kilder; de gir et annet inntrykk. Her følger noen enkeltheter.

De første italienske raseforordninger kom i 1939, og 400 jøder mistet sitt arbeide. Pavens statssekretær, kardinal Maglione, nedla flere ganger formell protest hos den italienske regjering; disse protestene antas å ha lagt en demper på Mussolinis virkestrang. Fra Vatikanet organiserte pallottiner-patrene på pavelig forordning flukten for ca. 5000 jøder i årene 1939-44.

Før høsten 1943 - altså mot slutten av krigen for Romas vedkommende - var det ikke aktuelt å gjemme jøder i Vatikanet eller kirkelige

bygninger, deportasjonene av romerske jøder begynte først da. På den tid befant det seg ca. 9600 jøder i byen. Trengselstiden varte til 4. juni 1944, da de allierte styrker rykket inn. SS-sjefen forlangte 50 kg. gull 26. september 1943 for ikke å ta gisler, overrabbineren fikk tilsagn om den hjelp han måtte trenge fra Vatikanet. Den 16. oktober begynte arrestasjonene. 1259 personer ble pågrepet, hvorav 1007 ble transportert til Auschwitz. Lapide skriver: «Av hele antallet (jøder) ble mer enn 85% reddet av prester, munk, nonner og katolske legfolk,» og han siterer overrabbiner Zolli: «Den hellige Far sendte en rundskrivelse til biskopene, hvor han forordnet at klau-suren i klostre og konventer ble opphevet, slik at de kunne bli skjulesteder for jødene.» Ca. 5000 jøder fant tilflukt i romerske ordenshus. På et tidspunkt oppholdt 3000 jøder seg i Pavens sommerresidens Castelgandolfo, i desember 1943 hadde Den pavelige palatinerгарde over 400 jøder i sin tjeneste.

Det er ingen tvil om at disse og andre aksjoner provoserte tyskerne, som fant dem i strid med Kirkestatens nøytralitet. Det ble utarbeidet planer om å «invitere Paven som gjest til Tyskland», og besette Vatikanet. Om det var Pavens diplomatiske spill eller krigens utvikling som forhindret dette, er usikkert. Det blir også hevdet at en åpen konfrontasjon kunne ha reddet flere romerske jøder, men selv om denne spekulasjon skulle medføre riktighet, rokker den ikke ved Lapides konklusjon: Pius XII gjorde her hva han kunne. ●

Ikke noe for katolikker!

"Kristne som kjenner kirken innenfra, og særlig siden Det 2. Vatikankonsil, vet meget godt at Frankrikes nasjonalistiske parti, *Front National*, er et parti de ikke kan gi sin tilslutning." Det sier mgr. *Olivier de Berranger*, erkebiskopen av Saint Denis, og leder for de franske biskopers Kommissjon for sosiale anliggender, til det katolske ukebladet *Pèlerin Magazine*. Det var biskop Berranger som sist høst presenterte de franske biskopenes "anger-erklæring" om det franske hierarkis holdning under Vichy-regimet.

"Undersøkelser viser at praktiserende katolikker stort sett holder avstand til *Front National*, og grunnen er implisitt: Ikke bare går de i kirken, de kjenner også Evangeliet som stadig konfronterer oss med en brorskapstanke som omfatter hele verden," sier Berranger. Og dagens katolikker vet godt forskjell på fedrelandskjerlighet og nasjonalisme: Nettopp fordi man elsker sitt land, nekter man å la det reduseres til "en ideologi som stopper ved nasjonen".

En annen ting er *Le Pens* mange "vulgære og skandaløse utspill", som at "ulikhet mellom rasene er selvinnyttiggjørende", og at Nazi-Tysklands "End-løsning" for jødene kun er en historisk "detalj". Slikt må skremme selv katolikker som ellers måtte være fristet til å se *Front National* som et slags bolværk mot det de ser som en "multikulturisme" uten etisk fellesnevner, sier Berranger.

"Og likevel finnes det en nasjonal-katolsk gren innen *Front National*," bemerket intervjuer. "Er nå det så sikkert?" svarer Berranger. Og tilføyer: "Om den eksisterer, bør man finne ut hvordan den er sammensatt. Dersom enkelte militante folk, eller til og med *Front National*-velgere, mener de er 'gode' katolikker, er det alarmerende for oss biskoper. Da må det settes inn mottrekk: autentisk trosundervisning med særlig vekt på tradisjonelle byggestener i katolsk sosiallære: respekt for enkeltmennesket og dets absolutte verdighet og for samvittighets- og religionsfriheten."

Det falskeste evangelium

“Min tro er sterkt konsentrert om Jesus Kristus som smertens mann, og det har gitt meg en form for teologisk beskyttelse,” sier den svenske lyriker Ylva Eggehorn (f. 1950) til *Vårt Land*. “Det falskeste evangelium som finnes er det som lover at du aldri mer opplever kriser. - Som ung tenkte jeg i svart-hvitt, og mye dreide seg om å velge mellom dette. Som eldre blir det viktigere å

forsones og inkludere, da tåler man spenninger i livet og ser mer av samtidigheten mellom sorgen og gleden.”

“Hva med dogmene?” vil intervjuer vite.

“Vi betrakter trosbekjennelsen som et juridisk dokument som skal underskrives,” svarer Ylva Eggehorn, som raskt tilføyer at “betoningen av det juridiske må utfylles med et annet perspektiv, av alle tidligere generasjoners lovsang, og jeg får gå inn der og da og delta, bli dusjet, overrislet. . .”

“Hvilke utfordringer møter kirken i vår tid?” spør *Vårt Lands* utsendte.

“Kirken må våge å være stille! Det er for mange ord. Kirken må våge å sette nøkkelen i låsen og la folk selv få lov til å åpne døren og gå inn, uten at alle svar er gitt på forhånd. Se på Jesus. Tilhørerne stiller ham teoretiske spørsmål, og han svarer dem med en fortelling.”

10 Gunnar Wicklund-Hansen: Guds innvirkning – også på oss?

Gjør det noe inntrykk på menneskene rundt oss at vi er katolske kristne? Selvfølgelig synes de det er litt rart, men samtidig spennende, og de kan være svært interessert i seremonier, skikker og detaljer i troen. Men oppdager de at vår katolske tro har gjort oss til overbevisende eksempler på hvordan et kristent menneske skal være, og hvordan vi utstråler glede og sikkerhet ved at Gud i Kristus, gjennom den Hellige Ånd, fyller oss helt, og gjør oss til fullstendig nye mennesker som frimodig forkynner sin tro – særlig ved måten vi selv lever på? Ikke det, nei.

Slikt merker kanskje vi og andre fint lite til. Årsaken? Enten: At andre mennesker mangler evnen til å oppdage at vårt liv er fylt av Gud. Eller: At vi mangler evnen til å utstråle noe, fordi vi bare er fylt av oss selv, kun til innvortes bruk. Stryk det som ikke passer!

En bok som er kommet på St. Olav Forlag: Iain Matthew: *Guds innvirkning. Hva finner vi hos Johannes av Korset?* gir mye stoff til ettertanke om denne situasjonen som vi alle mer eller mindre står i, og som plager oss i større eller mindre grad. Å være en kristen i dag krever at det er en klar overensstemmelse mellom vårt liv og vår lære, for ellers drukner vi bare i mengden av folk som har uforpliktende forhold til det som interesserer dem i øyeblikket. En kristen er bundet til Gud og hans åpenbaring, og denne bindingen kan vi bare gi uttrykk for i den grad Gud har fått anledning til å virke inn på livet vårt. Å være en kristen er å bli omformet av Gud.

Et dypere liv er et liv som er blitt åpnet

Tror vi på Gud, må vi gi Gud en betydelig plass i livet. Boken *Guds innvirkning* handler om hvordan det

kan skje. Det er ikke så enkelt at det bare er å foreta en indre opprydning og møblere livet slik at vi kan plassere Gud på et egnet sted inne i oss. I utgangspunktet forstår vi ikke Gud, men forsøker likevel å plassere ham i passende systemer vi låner av andre, eller for anledningen produserer selv. Det fungerer på et vis, men gir ikke noe særlig dypere liv, og tjener mest til å holde Gud på betryggende avstand. Der er han grei å ha, for vi kan gripe til ham når det passer oss, og stenge døren for ham når det passer oss bedre. Situasjonen er fastlåst, men stabil, og vi forblir oss selv, uten nevneverdig kristen utvikling.

Men i Joh 14,23 står det: «Jesus svarte: Den som elsker meg, vil holde fast på mitt ord, og min Far skal elske ham, og vi skal komme til ham og ta bolig hos ham.» Ta bolig, det vil si å komme inn i oss på den måte som Gud og Kristus selv velger, og kanskje på en annen måte enn vi forestiller oss på forhånd. For at Gud skal komme inn, må det oppstå en åpning inne i oss, og der ligger vårt store ansvar: Vi må søke å bli skikkelig åpnet.

Vi er vel ikke alltid motivert for det. Fristelsen ligger i å pakke oss godt inn og kutte ut alt som stiller spørsmål ved oss selv. Psykologene sier at vi har en

skygge som vi frakter med oss, undersiden av vår personlighet, de lavere, uutviklede og negative sider ved vår personlighet. De vil gjerne skjermes seg selv, og derfor kontrollerer de oss, lukker oss.

Da trenger vi å leve med en større oppmerksomhet, en videre bevissthet. Målet må være å bli engasjert i livet, og som kristne vet vi at livet kommer fra Gud, at Kristus er det sanne liv. Dette livet søker vi så gjennom bønn, kommunikasjon med Gud i Kristus. Denne kommunikasjonen kan bestå i at vi lærer å lytte oppmerksomt. Derved løser vi på den sterke kontrollen vi er bundet av, og overgir oss gradvis til det mysterium som henvender seg til oss fra dypt inne i våre egne liv.

Bønn gir en mulighet til å lytte til deler av oss selv som ikke har kommet tilstrekkelig frem. Det liv vi ikke har levet, vil vi finne på utsiden av oss selv, som projeksjoner av ulevd liv. Både livet og Gud kan da ligge på utsiden. En større åpenhet overfor Gud fører til at vi kan nærme oss vårt eget selv, noe som er nødvendig før man virkelig kan finne seg selv i den sammenheng Gud vil ha oss inn i.

I boken *Guds innvirkning* er det Johannes av Korset som er vår veileder i den indre bønn som fører til at Gud kan slippe inn i oss og ta bolig i oss.

Johannes som den omsorgsfulle rådgiver

Johannes av Korset har et ufortjent rykte for drastisk asketisme, for å ville gi avkall på alt som kan glede et menneske under en tøff klatretur mot de store høyder i det åndelige liv (Bestigningen av fjellet Karmel). Men i virkeligheten er all denne askesen bare innledende øvelser (de passer for noen, men ikke for alle), som kan gjøre det lettere å bli åpen for Guds innvirkning. Jo lettere bagasje man frakter med seg,

Stikkordet er dialog -
på tvers av kultur og religion

"Jeg er kristen i den forstand at min tanke våknet til bevissthet i en kristen kulturtradisjon, og jeg er dypt fascinert og grepet av Kristus-skikkelsen," sier Inge Eidsvåg, tidligere rektor ved Nansenskolen. "Merkelappen 'personlig kristen' ivaretar imidlertid ikke min tvil og uferdighet. Det blir for lukket og suverent. Men jeg respekterer selvfølgelig de som har funnet trygghet og

forankring i en slik opplevelse av verden."

I 1992 ble Inge Eidsvåg tildelt "Norske Kirkeakademiers Brobyggerpris", og han er trolig den i Verdikommisjonen som har mest erfaring med dialog på tvers av kultur og religion. "Målet er selvfølgelig ikke at kristne og muslimer skal slutte å være kristne og muslimer," sier Inge Eidsvåg, "men ved å lytte til hverandre, kan vi klarere se både vårt eget bilde og de andres ståsted."

Han nevner blant andre den katolske teologen Hans Küng, som i mange år har arbeidet for større forståelse mellom religionene: "Ifølge Küng vil vi ikke få verdensfred uten fred mellom religionene - og vi vil ikke få fred mellom religionene uten dialog mellom religionene. Samtidig må vi huske at alle religioner har et janusansikt. De kan brukes til det beste og til det verste. Vi skal alltid være skeptiske til religiøse begrunnelser for politiske handlinger."

VÅRT LAND

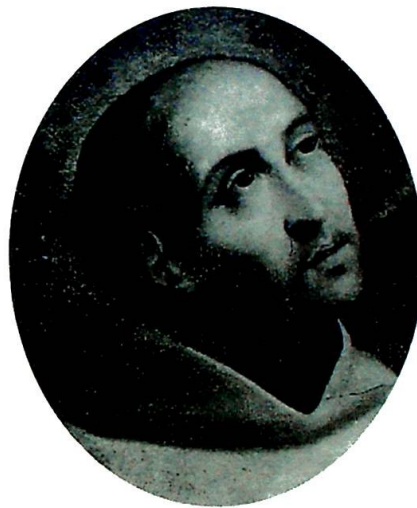
jo mindre er det Gud behøver å rydde vekk. Kjernen i hans lære er at bare Guds kjærlighet kan trenge igjennom hjertet som er pakket inn i alt som binder det. Vedvarende, lyttende bønn er simpelthen å åpne sitt hjerte for denne kjærligheten. Du må overgi deg selv i tillit til at det er nå du virkelig møter Gud, og han er den aktive part, mens du lytter, lærer og gjør deg selv åpen for ham.

Johannes krevde disiplin av sine ordensbrødre og ordenssøstre. De burde etterligne Kristus ved å bringe livet i samsvar med hans. Det kunne skje ved å gi avkall på enhver sanselig tilfredsstillelse som ikke er til Guds ære og herlighet. Ikke velge det letteste, men det vanskeligste. Ikke ønske å eie noe, men å eie ingenting. Være et hulrom som kan fylles. Men dette fører ikke til noe hvis det ikke finnes en velprøvet kontakt, en sterkere og dypere kjærlighet som klart går foran de små og overfladiske.

Et tillitsforhold må oppstå. Det kan skje gjennom denne langvarige bønneerfaringen av å være grepet av Guds kjærlighet. Det er et reelt møte med den levende Kristus, og dette møtet gir mening til den forutgående askesen. Denne bønneerfaringen kan godt kalles mystikk, hvis man ønsker det, for det er en bønneform der mennesket er helt avhengig av hva Gud gjør, og lite avhengig av hva det selv foretar seg. Bønnen kan kalles passiv kontemplasjon, en ren gave som kommer og går etter mønstre som er uavhengige av vår aktivitet. Men vi kan gjøre oss selv mer åpne for en slik bønn. Ordene kan med tiden falle bort, og vi blir ren mottagelighet. Vi løsner litt på kontrollen og gir Guds Ånd anledning til å puste inn nytt liv i oss.

Det blir på en måte å drikke fredelig av en kilde som er uavhengig av tanker, forestillinger og tidligere hendelser. I Guds nærvær kan vi oppleve en helt

generell, elskende og fredelig kunnskap, å drikke visdom, kjærlighet og henrykkelse. En kombinasjon av utveksling av kunnskap og kjærlighet. Den milde brisen profeten Elia opplevde i 1 Kong 19,11-13, kan være et bibelsk eksempel på dette møtet med Gud: «Etter stormen kom det et jordskjelv, men Herren var ikke i jordskjelvet. Etter jordskjelvet kom det en

*Johannes av Korset -
et autentisk portrett
som tilhører
de uskodde karmelsøstre
i Valladolid.*

*I Ian Matthews bok
"Guds innvirkning"
er Johannes av Korset
vår veileder.*

ild, men Herren var ikke i ilden. Etter ilden kom lyden av en svak susing. Da Elia hørte den, drog han kappen for ansiktet, gikk ut og stilte seg ved inngangen til hulen.» Vår plass kan også være å stå forventningsfulle ved inngangen til vår egen hule.

Disse merkelige mørke nettene

Den mørke natten Johannes av Korset snakker om, er i sin vanligste form den plagsomme siden ved denne nye bønnesituasjonen, – møtet med Gud når man er bundet av det tidligere og ikke helt klarer å omstille seg til det nye. Det er verst i begynnelsen, når alt man er vant med, tilsynelatende bryter sammen. Det kan se ut som om gudsforholdet var et rent korthus, og nå er kortene ramlet, samtidig som Gud blir helt utydelig. Senere blir det lettere, for en viss fornemmelse av Guds nærvær kommer etter hvert, og da blir det mening i det hele. Denne natten rammer sansene, særlig forestillingsevnen og følelseslivet, og forstyrrer dem, slik at du må lære å orientere deg på ny. Men natten kan også være enda dypere personlige kriser, hvor det igjen bare blir kaos i sjelen; intens ensomhet, være forlatt av alt og fullstendig ute av stand til å be. Og en like intens oppdagelse av syndefullhet. Den kan være virkelig sårende, for mangel på syndsbevissthet begynner å bli et slags varemerke på dagens overfladiske tilpasningskristendom. Nå rykkes vi ut av illusjonene om at det går an å opprettholde personlig selvkonstruert kristen småkos i en verden preget av uhyggelige, men utfordrende utviklingstendenser.

Så gjelder det å fortsette i naken tro og holde ut. Holde deg selv ut og hilse Gud velkommen når han rykker inn i ruinene av det du selv trodde var et brukbart byggverk. Han gir deg liv der, for selv i ruiner kan livet blomstre opp igjen.

En bok som Iain Matthews *Guds innvirkning* gir oss en verdifull pedagogisk veiledning om denne muligheten til omvendelse, dypere tro og rikere liv. Boken forteller oss om alle våre ubrukte muligheter, og om hva en katolsk kristen kan utvikle seg til å bli innenfor et ekte gudsforhold.

På tide å skifte sinn?

Det er på tide at USA "selv tar noen praktiske skritt og tester om det håp paven besøk (på Cuba) har vekket, kan føre til en virkelig forbedring av forholdene mellom våre to land." Det sa erkebiskop Theodore Gerrick av Newark, formann i de amerikanske biskopenes Komité for internasjonale saker, nylig i en erklæring. "Representanter for regjeringen gjentar stadig at de er villige til i det minste å modifisere

visse sider ved handelsblokaden av Cuba, som svar på klare tegn på større åpenhet innen det cubanske samfunn "og økt respekt for menneskerettighetene". Forandringene holder ikke overfor "den målestokk for et rettferdig samfunn som den Hellige Fargjentatte ganger skisserte", men de viser at "tingene er på bedringens vei og fortjener anerkjennelse som det de er".

Erkebiskopen oppfordret president Clin-

ton til å fjerne "det tyngende og meningsløse forbudet mot direkte fly til Cuba", noe som øker transportutgiftene for humanitær hjelp. Han oppfordret Kongressen til å støtte lovforslag som tar sikte på å få slutt på restriksjonene på salg av mat og medisiner til Cuba: Det ville være "en edel og høyst betimelig humanitær gestus og et uttrykk for klok statsmannskunst fra våre valgte ledes side," sa erkebiskop Gerrick.

12

Brian McNeil c.r.v. om boken:

"Hvor høyt må et menneske spørre?"

Det er med spenning man begynner å lese en ny bok fra Notto R. Thelles penn. Hans forrige bok - *Ditt ansikt søker jeg: Tekster om tro* (1993) - er jo den desidert vakreste og mest originale bok om kristen spiritualitet som er blitt skrevet på norsk de siste årene.

Selv om hans nye bok - *Hvor høyt må et mennesket spørre* - ikke helt når dybden i *Ditt ansikt søker jeg*., er den meget rik på åndelige impulser. Thelle er luthersk prest og professor ved Teologisk Fakultet i Oslo, etter å ha virket i Japan i mange år.

Noen av de kortere tekster i boken har vel sett dagens lys som prekener eller meditasjoner, andre som foredrag. Thelle er mottagelig for kilder utenfor sin egen tradisjon, som vi ser i meditasjonen "Gud skriver i støvet". Her er det avdøde pave Johannes Paul I som tar forfatteren med i en samtale mellom Abraham, Peter og Paulus.

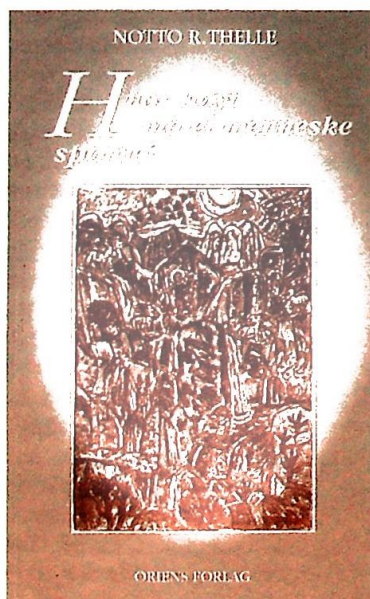
Forfatteren er opptatt av grenseoppgangen mellom tro og tvil, mellom det vi skjønner, og det vi bare ser glimt av. Det er især hans møte med den walisiske prest og dikter R.S. Thomas (f. 1913) denne boka forteller oss om. Noen av Thomas' dikt var allerede tilgjengelige på norsk ("Efter Jeriko", Solum Forlag 1990), men Thelle har oversatt en del andre tekster og gir en meget interessant kommentar.

Boken anbefales til alle som stiller spørsmålene: "Har min selvmotsigende hverdag rom for tro? Er det mulig å fornemme Guds nærvær i en verden som ofte virker gudsforlatt? Hvordan kan vi leve med håp?"

Og det burde vel være alle som leser tidsskriftet ST. OLAV, antar jeg . . .

Notto R. Thelle:

Hvor høyt må et menneske spørre?
Oriens Forlag 1997

Paven vil ajourføre kirkens ekteskapsdomstoler:

Kirkelig jus kan lære av humanvitenskapene

"Det som særlig opptar meg som hyrde, er de tunge og smertefulle problemer de troende står overfor som, uten skyld, ser sitt ekteskap gå i stykker, og som, før de evt. har fått ekteskapet annullert av en kirkelig domstol, går inn i et nytt parforhold som de ønsker kirkens velsignelse for," sa pave Johannes Paul II i sin årlige tale nylig til den romerske Rota, kirkens sentrale appellinstans for ekteskapsaker.

Paven fremhevet at "en kirkelig dommers gjerning og tjeneste først og fremst har med kjærlighet og enhet å gjøre". Korrekt anvendelse av kirkeretten fremmer "enhet i kjærlighet", sa paven. Og minnet om at selv den "modus" kirkelige saker føres på, må omsettes til former som på passende vis uttrykker denne kjærlighetens ånd. For å vurdere ekteskapsaker kreves det "intelligent oppmerksomhet overfor de fremskritt som gjøres innen humanvitenskapene, i lys av Kristi åpenbaring, tradisjonen og kirkens autentiske læreemбеde", understreket paven.

Når det gjelder evt. kirkelig godkjenning av nytt parforhold for den uskyldige part i et havarert ekteskap, minnet paven om at han ved tidligere anledninger har fremholdt at rent formelle, prosedyremessige normer ikke må hindre at slike situasjoner løses på barmhjertig og rettferdig vis. Det ville være i strid både med

Cuba: fanger satt fri

Vatikanet er "glad for" rapporter om at cubanske myndigheter har satt fri en del av de fanger paven oppfordret myndighetene til å frigi da han besøkte Cuba i januar. Vatikanets pressekontor ser de flere titalls frigitte fanger "som et tegn på tilgivelse og godvilje", og "et konkret uttrykk for at det er håp for fremtiden for denne edle nasjon". Det var flere hundre navn på Vatikanets lister over samvittighetsfanger, skriver *Catholic Herald*.

Verdifokusering - for å lette samvittigheten?

"Bondevik har skutt blink med verdikommisjonen. Men jeg er redd for at han har nedsatt en komite som ikke har ansvar, en papirtiger som aldri kommer med konkrete forslag," sier forfatteren Roy Jacobsen til *Vårt Land*.

Jacobsen tror at letingen etter verdier

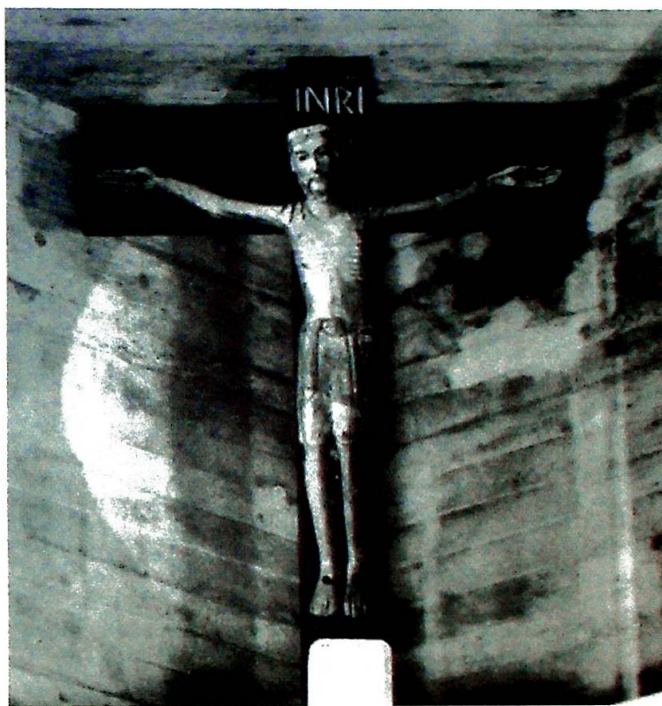
"bunner i et ønske om bedre samvittighet. Vi er blitt et fryktelig rikt land. Og egentlig ganske gjerrige. Sammenlignet med andre land, for eksempel Tyskland, har vi en utrolig kjøp asylpolitikk. Og alle skriveriene om at vi har det så godt, gir samfunnet kvaler. (-) Vi vil gjerne lette på samvittigheten vår og tror at verdifokusering kan hjelpe oss."

13

kirkerettens ånd og bokstav. Paven opplyste at det skal opprettes en kommisjon, med medlemmer fra ulike Vatikan-instanser, som skal "lage utkast til en instruks om hvordan etterprøving av ekteskapsaker skal håndteres". Tanken er nettopp "å forbedre rettsapparatet ytterligere, både hva angår innhold og prosedyrer", sa paven.

Selv om sannheten og rettferdigheten stiller visse ufravikelige krav, "kan det 'officium caritatis' som danner rammen om mine refleksjoner, aldri bety en tilstand av intellektuell dovenskap som fører til at man opererer med et personbegrep som er løsrevet fra den historiske og antropologiske virkelighet, og som begrenses og skjemmes av synsmåter som er kulturelt betinget," sa paven.

Han oppfordret Rotaen til "med ærbødighet å ta vare på alt fortiden har gitt oss av sunn kultur og innsikt", men også til, med klokskap, "å ta til seg det gode og riktige samtiden har å tilby". Når det gjelder den rette forståelse av ektefellenes forpliktende ja til hverandre, "kan man ikke utelukkende begrense seg til de vel etablerte modeller, selv om disse utvilsomt har verdi også i dag; man må søke å forbedre dem ved hjelp av de fremskritt som skjer på antropologiens og jussens område," sa paven. Også den kirkelige jus må "nyttiggjøre seg den innsikt andre moralske, historiske og religiøse disipliner har å by", sa paven. Som understreket at "i denne vanskelige prosessen tjener trofasthet overfor den åpenbarte sannhet om ekteskap og familieliv slik den tolkes av det autentiske læreembedet, alltid som referansepunkt og ekte ansporing for dyptgående fornyelse."

“Jag törstar”

Du som är utan skuld,
fläckfri Son av ren Jungfru,
axlar i fasa och ångest
människosläktets synd.

Du som är Gud,
ljus av Guds klarhets ljus,
låter Dig famnas i mörkret,
sjunker i dödens natt.

Du som skapat haven,
tusen sjöars vatten,

blöder til döds på korset,
flämtande av törst.

Döende Frälsare,
kan jag gå tanklös förbi?

Som vinet pressas ur druvan,
låt mitt offrade liv bli en droppe
att lindra Din törst!

Birgit Klockars i "Vit väg"

Nattverdfellesskap ved "spesielle behov" Sør-Afrikas biskoper har bestemt at det finnes "spesielle anledninger og behov" hvor kristne av annen observans enn den katolske kan få delta i katolsk nattverdfeiring. I "Direktiv om økumenikk i Sør-Afrika" heter det at felles nattverdsbord kan være "meningsfylt og ønskelig", og at det uttrykker enheten "når kristne fra andre kirker er tilstede ved en nattverdfeiring som inngår i en spesiell fest eller anledning".

CATHOLIC HERALD

Utvidet jubelår?

Vatikanet er begynt å tvile på om "turiststrukturene" i Roma er sterke nok til å tåle de mange millioner mennesker som ventes å besøke byen i år 2000. Man vurderer derfor om det Hellige År skal forlenges i hvert fall til påsken 2001, slik at det også vil omfatte pave Johannes Paul IIs 80-årsdag. En slik forlengelse "vil ikke være kunstig, for det tredje årtusen av den kristne æra begynner i år 2001," sa mgr. Liberio Andreatta, som leder pilegrimskontoret Opera Romana Pel-

legrinaggi, ved en konferanse nylig.

Man antar at rundt 40 millioner pilegrimer vil flokke til Roma, en del av dem på vei til det hellige land, i anledning tusenårs-skiftet. Byen har imidlertid bare ca. 55.000 gjestesenger, et problem kirken og byledelsen sammen søker å råde bot på ved å oppfordre romerne til å ta etter den engelske skikk med å tilby "Bed and breakfast". Organiseringen av "B+B's" ventes å være i gang før påske i år, melder Catholic Herald.

År 1858 hände det sig i Sverige att sex kvinnor som konverterat till katolska kyrkan utvisades ur riket efter att ha gått förlustiga sin egendom. Sådan var lagen i vårt land. Domen väckte uppseende världen över, Sverige utpekades som reaktionärt och intolerant i den internationella pressen. En förändring måste ske, och 1860 antogs en dissenterlag som avkriminaliserade övergång från svenska kyrkan till annat samfund. En sådan handling kringgärdades dock alltjämt av regler som var ägnade att avskräcka: dissidenten måste låta sig undervisas och förmanas av en präst och varnas av domkapitlet, för att slutligen uppsöka sin kyrkoherde och begära utträde.

1873 mildrades bestämmelserna något men «främmande trosbekännare» var alltjämt diskriminerade: vissa ämbeten och yrken var exempelvis stängda för katoliker. En katolik fick inte bli folkskollärare, eftersom sådana måste undervisa i kristendom, och heller inte sjuksköterska, emedan hon då kunde utöva skadligt inflytande på sjuklingar med nedsatt motståndskraft. Sådana hinder kunde ibland framtvunga dubbel-liv, en och annan konvertit fick i hemlighet upptas i kyrkan, blev «kryptokatolik». Kloster fick inte upprättas i riket, en bestämmelse som kunde åttlydas och ändå kringgåas genom att ordenssystrar bosatte sig tillsammans utan att tillämpa vissa formella föreskrifter som den kanoniska lagen ålade ett kloster i strikt mening. Först 1952 infördes fullständig religionsfrihet.

Katolska kyrkans moderna historia i Sverige, från dissenterlagen 1873 till Ansgarsjubileet 1929, har nu tack vare lundahistorikern Yvonne Maria Werner, för första gången fått en utförlig systematisk belysning. Titeln på hennes omfattande volym, utkommen på Katolska Bokförlaget, är **Världsvid men främmande**; den kunde nästan hellre ha varit «Världsvid och främmande», ty världsvida perspektiv var dåförtiden

ganska främmande för folket i Nifelhem. Det är ett imponerande verk, lärt och kunskapsrikt, lättläst och spännande, bitvis nästan rafflande. Författaren, själv katolik sedan tio år, har haft tillgång till åtskilliga inte tidigare anlitade arkiv, både i Sverige och utomlands, framför allt i Rom. Hennes framställning är genomgående saklig, den undviker inte besvärande fakta och är välgörande fri från vinklingar och värderingar, även om man ibland uppfattar ekot av en nostalgisk beundran för det «hieratiska och hierarkiska» som numera till stor del försvunnit i den katolska kyrkans framtoning.

Under hela den tid som boken omfattar pågick i vårt land, med kortare eller längre mellanrum, en ganska ettrig antikatsk polemik, från både kyrkligt och politiskt håll. Rädslan för «den katolska faran» var djupt rotad hos hög och låg i dåtidens Sverige, och vårt isolerade läge befäste inbitna fördomar. Pater Hieronymus från Fältskärns berättelser personifierade mången hederlig svensks uppfattning om katolicismen. Stämningen påverkades också av kulturkampen i Tyskland, som ju var det land vi fick de starkaste impulserna från.

Werner refererar utförligt åtskilliga debatter i riksdagen och i pressen, i

samband med olika lagförslag och motioner. Katolikerna kunde stämplas som nationellt opålitliga, vilket bevisades av att påvens namn hade nämnts före kungens när grundstenen lades till S:t Eriks kyrka i Stockholm. Därför var steget inte långt till en hotande påvlig inblandning i svenska angelägenheter. Det påvliga enväldet utgjorde i sig ett hot mot trosfriheten, och detta var det främsta och oftast återkommande argumentet för att stävja den katolska propagandan. Vid dessa debatter kunde katolikernas rättigheter i någon viss fråga försvaras av personer som P. P. Waldenström, Torgny Segerstedt, Arthur Engberg, Gustaf Alulén. Den sistnämnde instämde sålunda i den socialdemokratiska riksdagsmannen och prästen Harald Halléns förslag 1920 att klosterförbudet skulle upphävas. Mot detta varnade tvärtom Manfred Björkquist och baptisten Gunnar Westin, och prästen Nils Algård väddjade till svenskarnas germanska frihetssinne och plikt känsla, ty klostren utgjorde ett hot mot både moral och samhällsordning. Stor uppståndelse väckte det när biskop Bitter 1921 kom med en inlaga till Skolöverstyrelsen, där han begärde att felaktiga uppgifter om katolska kyrkans tro och liv i skolornas läroböcker skulle rättas till. Historikerna Hjärne, Grimberg och K. G. Westman angrep med förtrytelse biskopens krav, och praktiskt taget hela pressen instämde. (Femton år senare var det just dessa läroböcker som ingav mig som skol flicka i Skövde den första impulsen att ta reda på hur det verkliga förhöll sig med katolicismen.)

Det kan tyckas förvånande att den lilla katolska menigheten kunde injaga en så utbredd fruktan. 1873 bestod den av ett tusentall själar, de flesta fattiga invandrade hantverkare av framför allt tysk men också polsk och italiensk härkomst. Vid sekelskiftet hade den vuxit till 2,500, 1920 var antalet c:a

Filippinske biskoper:

president Ramos svikter de fattige!

I et utkast til hyrdebrev kommer de filippinske biskopene med kraftig kritikk av regjeringens økonomiske politikk: Den har bare gjort kløften mellom de rike og de fattige dypere. Ifølge filippinsk presse anklager biskopene president Ramos for ikke å holde sine løfter, som bl.a. gikk ut på å bedre de fattiges kår. Ved en pressekon-

feranse sa erkebiskop Quevedo av Nueva Caceres at intet av den økonomiske vekst regjeringen skilter med, har nådd ut til de fattige. Han ga uttrykk for at landets 90 biskoper, som støttet Ramos ved valget i 1992, er skuffet over hans politikk. Også presidenten for bispekonferansen er sterkt kritisk: "Det kan ikke fortsette slik - at folket skattes i hjel, mens offentlige midler havner i visse personers lommer."

Ramos på sin side har oppfordret bis-

kopene til å besøke området "Smokey Mountain" som, ifølge Ramos, under hans styre er blitt et mønstergyldig eksempel på byfornyelse. Han vedgår imidlertid at enkelte grupper er blitt "hengende etter", men at "vi prøver å fange dem opp". Han vedgår også at det er mangel på "fritt valgt, meningsfylt, produktivt og betalt arbeid", men sier han er oppsatt på å bedre situasjonen, slik at færre filippinere trenger å søke arbeid utenlands. THE TABLET

4.000 och 1939, när jag kom in i kyrkan, utgjorde katolikerna c:a 5.000, mindre än en promille av befolkningen. Men efter hand hade menighetens sammansättning förändrats; den hade delvis försvenskats och bland de svenska konvertiterna fanns en del som hade en ställning i kultur och samhälle. Några svenskfödda präster gjorde också sina röster hörda.

Vägen dit hade varit både lång och mödosam, och därtill inte sällan konfliktfylld. En minoritet sammansatt av olika nationaliteter får givna problem, ibland importerade från världspolitiken, under den tidrymd Werners undersökning omfattar var exempelvis förhållandet mellan tyskar och fransmän konstant irriterat. Franska skolan i Stockholm leddes av Josefsystrar; majoriteten av eleverna var protestanter, men katolska familjer skickade helt naturligt sina döttrar till denna skola, där de också fick religionsundervisning. Systrarna ville dock aldrig prioritera missionsaspekten utan lade främst vikt på uppgiften att främja fransk kultur i Sverige. I många svenska kretsar fanns vid denna tid stort intresse för franska språket och litteraturen, och Franska skolan fick en erkänd ställning i Stockholm. Men snart uppstod konflikter mellan systrarna och de tyska jesuiterna, som alltifrån början av sin verksamhet beslutsamt hade gått in för den katolska kyrkans integration i svensk kultur. På 1920-talet ställde den energiske biskop Müller krav på att Franska skolan skulle inrätta en rent katolsk avdelning och att systrarna skulle bära ordensdräkt. Denna konflikt skärptes till den grad att både den svenska regeringen (ecklesiastikminister Engberg) och den franska fick ingripa till systrarnas förmån. Biskopens reaktion var synnerligen oblid.

Ett av de stora problemen för det svenska vikiariatet, senare stiftet, var, och har förblivit, prästbristen. Bis-

Illustrasjon fra boken: «Svenska pilgrimer på Petersplassen i Rom i samband med det heliga året 1925». Dette var den første organiserte valfärden til en utlänsk valfartsort sedan reformationen. (Katolska domkyrkoförsamlingens arkiv).

koparna har ofta stått inför valet att antingen inte kunna besätta någon post, eller tvingas acceptera prästkandidater med tvivelaktige kvalifikasjoner. Under seklets første årtionden kunde dessutom inom prästerskapet oppstå tvistigheter som hängde samman med den förödande «moderniststriden»; en anda av misstänksomhet och förføljelsemani spred sig særskilt under Pius X:s pontifikat (1903-1914). Denne påve, liksom åtskillige andra både före och efter honom, hyste dessutom misstro till jesuitorden.

En betydelsefull episod, som genom Werner sent omsider fått en grundlig

genomlysning, är striden om jesuiterne vara eller icke vara i Sverige. I motsats till vad man kunnat förmoda handlade det här om en inomkatolsk konflikt, inte om något angrepp från protestantisk sida. Jesuiterne ankomst till Sverige 1880 vakte inget oppseende; de framträdde som vanlige katolske präster, men den skulle innebära en avgörande vitalisering av det katolske livet här i landet. I Stockholm gjorde sig jesuiterne uppskattede for sin gode själavård, sin intellektuelle nivå och sitt förnämlige gudstjenstliv. Særskilt under 1880- og 90-talen var den liturgiske kvaliteten i Eugeniakyrkans högmässor

Flere prestestudenter i Tyskland

Flere tyske menn melder seg som prestestudenter. I fjor ble 225 godtatt som prestestudenter i Tyskland, det er 53 flere enn i 1996. Økningen er "et oppmuntrende tegn", sier Rainer Birkenmaier, koordinator for senteret for "Kall i kirken". Til tross for økningen er man fremdeles langt under nivået for 1984, da antallet nye prestestudenter var det tredobbelte av fjorårets.

KNA

Dialog for Østerrike:

Hvem får være med?

Det er uenighet blant de østerrikske biskopene om man skal inkludere representanter for den kirkelige folkeavstemningsgruppen "Wir sind Kirche" i den pågående "Dialog for Østerrike" som kulminerer med et toppmøte til sommeren. Biskopene har diskutert saken flere ganger; den 30. mars prøver man igjen å nå frem til enighet. Formannen for bispekonferansen, biskop

Weber av Graz, og Wiens erkebiskop Schönborn understreker at dialogen om Østerrike kun blir ærlig og meningsfull dersom ingen stenges ute og ingen emner holdes unna debatten.

Biskop Kurt Krenn av St.Pölten, kjent for å være langt ute på høyrefløyen, har allerede sagt at han ikke vil gå med på dialog med folkeavstemningsgruppen, siden de reformer gruppen ønsker - som kvinnelige prester, opphevelse av sølibatet og mer medbestemmelse for legfolket ved f.eks.

16

sådan att skaror av icke-katoliker strømmade dit och bevistade gudstjänsterna med stor andakt, dock utan att konvertera. Man planerade en stor anläggning med egen kyrka och internatskola, i enlighet med ordens traditionella verksamhet i andra länder. Kontraktet med stiftet var klart och man stod i begrepp att börja bygga, då biskop Bitter helt oväntat vägrade underteckna. Under sådana förhållanden ansåg sig jesuiterna inte längre motiverade att stanna i Sverige. De «sade upp sig» 1910, efter trettio års verksamhet i landet, och i all tysthet förbereddes ankomsten av Jesu Hjärtas ordens präster, som efter hand skulle överta jesuiternas uppgifter. Men när dessa nya präster dök upp och började predika, uppstod livliga protester hos lekfolket: de ville helt enkelt inte ha dem utan krävde att få behålla sina jesuiter.

Nu följde tio års turbulens. Konvertiten Claes Lagergren, persona gratissima i Rom, agerade både hos Vatikanen och hos jesuitordens ledning. En annan konvertit, Gustaf Armfelt, ställde sig i spetsen för ett upprop av bemärkta katoliker i Sverige. Men varken jesuitgeneralen eller Vatikanen lät sig påverkas, och till slut gav både Lagergren och Armfelt upp, visserligen med döden i hjärtat. Men de som inte gav upp var en grupp beslutsamma kvinnor. En av dem, Fanny Cederblad, uppehöll sig i Rom under kriget, och hon lyckades till och med få audiens hos den nye paven, Benedictus XV, som ställde sig välvillig men inte ville gå längre än till en rekommendation att låta några jesuiter stanna ännu en tid. Med energisk stöd av kvinnogruppen i Sverige fortsatte Cederblad att informera de romerska myndigheterna om stämningarna i Eugeniaförsamlingen: där växte förtrytelsen mot beslutsfattarna i Rom; de nya prästerna var näst intill avskydda: deras predikningar var sentimentala

och dåliga och som biktfäder ville man absolut inte ha dem. Slutligen, 1919, accepterade både Vatikanen och jesuiterna ett förslag från Jesu-hjärta-fädernas provinsial, att hans medbröder skulle lämna Stockholm och i stället ägna sig åt Malmö och Göteborg, där de fått ett bättre mottagande.

Man kan säga att detta var en seger för lekfolket; deras tilltag att protestera hade av många präster och andra katoliker hårt kritiserats som brist på from lydnad, men de hade framhärdat i sin rätt att inte påtvingas själsörjare som de inte ville ha. En seger för lekfolket, men slutligen rentav en seger för "lekkvinnorna", som förvånande nog fick gehör på högsta ort sedan männen givit upp.

De följande tio åren karakteriserades för den katolska kyrkan i Sverige av konsolidering men inte av fler konversioner, bara något tiotal årligen, men den "katolska farans» spöke var alltjämt i farten. Varnande röster höjdes, många och värtaliga, med själve ärkebiskop Söderblom i spetsen. De bemöttes med lika skärpa från katolskt håll, där den främste apologeten var en ung stridsglad präst vid namn Bernt David Assarsson. Hela tjugotalet pågick en ömsesidig polemik. Det var den gryende ekumenikens tid, men katolska kyrkan var utanför.

Genom Yvonne Maria Werners bok har nu hela detta avsnitt av den katolska kyrkans historia i Sverige, som hittills varit mycket ofullständigt bekant, även för katoliker, kommit fram i ljuset. Författaren har gjort oss en stor tjänst, och man vill hoppas att hon fortsätter sin framställning, även om den följande tiden, i varje fall efterkrigstiden, är betydligt mer omskriven och känd.

Yvonne Maria Werner:

Världsvid men främmande
Katolska Bokförlaget

Dario Fo ingen spotter!

At Svenska Akademin ga fjorårets Nobelpris i litteratur til Dario Fo, var, som leserne vil kjenne til, lite populært på vatikansk hold. Å gi Nobelprisen til "en skuespiller som også forfatter sine egne omdiskuterte stykker (ganske bortsett fra enhver moralsk bedømmelse) overgår dem vildeste fantasi", skrev Vatikanets avis *L'Osservatore Romano* i forbindelse med utdelingen.

Akademimedlem *Gunnel Vallquist* ser annerledes på saken: "Gjøgleren har en selvklar plass i kirken, derfor var det helt riktig at Dario Fo fikk Nobelprisen i litteratur," sier hun i et kort intervju med *Katolsk Magasin* nå på nyåret. Hun har vanskelig for å forstå Vatikanets negative reaksjoner: "Vi er fire katoliker i akademiet, og ingen av oss hadde noe imot at prisen gikk til ham".

Beskyldningen om at Dario Fo er en spotter, uten respekt for kristen tro, er absurd, mener *Gunnel Vallquist*. "Å lese hans *Misterio Buffo* er åndelig oppbyggelig. Han kritiserer maktmisbruk og all slags hykleri, hvor det enn opptrer, i verden eller i kirken, men innfor det hellige stopper han opp i respekt." *Gunnel Vallquist* har selv oppholdt seg meget i Italia, blant annet under Det 2. Vatikankonsil som hun dekket som journalist, og hun er fortløpig med italiensk kultur.

"Dario Fo beskyldes for å ha et grovt språk og for å anvende sterke ord. Men i Italia kreves det sterke ord og utspill - om man vil bli lagt merke til. Det er i tråd med italiensk tradisjon. Dario Fo forvalter middelalderens gjøgler-tradisjon, som jo har sine røtter i kirkelige mysteriespill, på en lysende måte," mener *Vallquist*. Som selv har truffet Dario Fo og hans kone ved et par anledninger og lært dem å kjenne som sympatiske og upretensiøse mennesker. "De lever som de selv lærer. Størsteparten av Nobelpris-pengene kommer til å gå til å støtte familier med handikappede barn og frivillige som hjelper slike familier," forteller *Gunnel Vallquist*.

bispeutnevnelser - "er i strid med katolsk tro". Prinsippet om enstemmighet blant biskopene må opprettholdes, mener Krenn; en flertallsavgjørelse er uakseptabel fordi slikt "strider mot kirkeloven".

Biskop Schönborn har sagt til pressen at han mener folkeavstemningsfolket bør være med i dialogen, og at evt. deltagelse ikke vil bety innsigelser fra Roma. Men det må sies klart fra at "referendum-tilhengerne" ikke alene representerer kirken.

Religionspsykologi - en mangelvare
Lege- og psykologistudenter lærer så og si ingenting om hvordan de skal møte religiøse spørsmål, melder Vårt Land. Psykologistudentene i Oslo reiser nå på eget initiativ til Modum Bads Nervesanatorium for å skjote på pensumplanen.

"Religionspsykologi dekkes hverken av pensum eller forelesninger," sier student Ida Marie Eide, en av initiativtakerne. "Vi

leser en hel masse teorier, men religion er i det hele et lite berørt tema. Vi er nysgjerrige på hva som foregår på Modum.

Det er opplagt at dype religiøse overbevisninger er noe vi kommer til å møte i arbeidet som psykologer, og som vi allerede nå bør forholde oss til. I høyeste grad er dette interessant også i møte med mennesker fra andre kulturer," fastslår psykologistudenten.

Om Groër-saken og bispeutnevnelser generelt:

Kirkens "head-hunting-system" modent for reform!

Vatikanet har besluttet å etterforske anklagene mot Wiens tidligere erkebiskop, kardinal Groër, om seksuelle overgrep mot prestekandidater: Groër, som ble erkebiskop i 1988, gikk av i 1995 på grunn av slike klager. Groër har hittil vært taus om saken, og det har også Vatikanet. Ifølge kirkeretten er det opp til paven å ta affære ved alvorlige anklager mot en kardinal. Nylig kom nye anklager fra tidligere medlemmer av Groërs egen orden, benediktinerne. Flere av hans bispekolleger har lenge beklaget Groërs taushet, nå sier også tidligere forsvarere at det var uklokt å tie.

Anklagene stammer fra da Groër var tilknyttet det erværdige klosteret Göttweig og rekrutterte mange unge noviser. "Det ser nå ut til at hans rekrutteringsmetoder ikke alltid stemte med den hellige Benedikts regler, men var en blanding av åndelig og følelsesmessig avhengighet og en noe forstokket Maria-fromhet. Flere tidligere disipler som senere har forlatt Göttweig, har i den senere tid talt om hans makt over novisene," skriver Paul Zulehner, kjent professor i pastoralteologi ved Wiens universitet, i The Tablet. Zulehners utgangspunkt er reaksjonene på biskop Reinhold Stechers kritiske brev om pavens og kuriens kirkelige strategier (cf. St.Olav 3:98)

Hadde man tatt støytten da Groër-saken først kom opp, ville man unngått at den nå, med medienes hjelp, blåses opp over alle proporsjoner og stadig er førstesidestoff, skriver Zulehner. "I 1995 undervurderte Vatikanet og den pavelige nuntius i Østerrike tydeligvis sakens konsekvenser for kirkens rykte i dette tradisjonelt katolske landet. Nå har de sjansen til å gjøre det godt igjen."

Det er én side av saken. Men Groër-saken bør "i det minste få én viktig effekt:", understreker Zulehner: "Den har nådeløst avslørt det presserende behov for

reform av kirkens 'head-hunting-system'. Den fremgangsmåten dagens nuntier bruker for å finne egnede bispeemner, setter ofte kirkens vel i fare," sier Zulehner. "Østerrikske utnevnelser siden kardinal König gikk for aldersgrensen (König er over nitti), er et klassisk eksempel på de tallrike feil som er begått på dette området, ikke bare i Østerrike, men også i andre land, og det er lokalkirkene som må betale prisen."

Utvelgelsesmetoden for bispekandidater er "mangelfull", sier Zulehner. "Det holder ikke med rundspøringer der nuntius med overlegg unngår å konsultere mennesker som antas å ha innsigelser, enten det nå skjer p.g.a. personlige preferanser eller etter instruks. Hva Groër angår, konsulterte man hverken hans abbed eller forgjengeren König. Ifølge plausible rapporter forbød daværende, nå avdøde nuntius, erkebiskop Michele Cecchini, uttrykkelig Groër å informere sin abbed om sin forestående utnevning."

Også kriteriene for vurderingen av kandidater bør endres, skriver Zulehner. "Det er ikke nok å se etter forutsigbare holdninger til kontroversielle spørsmål som prevensjon, kvinnelige prester, sølibatet og prestenes klesdrakt. Det er ikke slik man finner frem til dem som er best egnet som biskoper. Både i Østerrike og ellers i verden må kirken settes fri så den kan bringe evangeliet ut i samfunnet. Med de begrensede krefter den har, gjelder det å fokusere innsatsen, ikke bare på egne kriser, men på den langt alvorlige troskrisen som rammer hele sivilisasjonen." Den sakssvarende reaksjon på biskop Stechers brev er, ifølge Zulehner, "hverken å applaudere eller fordømme, men å komme sammen og spørre: Er det han sier sant? Er det slik kirkens liv arter seg for tiden? Og om så er, fremmer eller hindrer det Guds budskap?"

Tid til å lytte og samtale - med muslimer

"Fiendebildet i Norge er blitt religiøst: Fienden er muslimene." Uttalelsen kommer fra Dag Hareide, nyutnevnt generalsekretær i Kirkens Bymisjon, til bladet Bymisjonæren, informasjonsblad for Kirkens Bymisjon. - "I et fler-kulturelt og fler-religiøst samfunn er det overraskende at vi vet svært lite om hverandre. Få nordmenn har hatt en venn fra en annen religion. Vi må lære hva vi selv står for og hva andre står for. Nå har vi en talekirke - som snakker til seg selv."

Hvordan få til en samtale? spør intervjuer.

"Moder Teresa gir noen utfordringer," svarer Hareide. "Hun var dypere opptatt av Kristus enn de fleste jeg vet om. Søstrene i Etiopia starter dagen med å meditere over et bilde av korset der Jesus sier 'jeg tørster'. Så går de ut og møter mennesker som tørster, og tenker at dette er Jesus. Jeg synes dette er sterkt og vanskelig, og sliter med å skulle se tiggere på gata i Etiopia som Kristus. Den samme moder Teresa sier at hennes oppgave ikke alltid er å gjøre en muslim til en kristen, men til en bedre muslim."

Skal vi ikke misjonere? innvender intervjuer.

Hareide trekker på det. - "Jo, vi er bymisjonærer. Og det kanskje fremste kjennetegn for en misjonær er at hun elsker sine fiender. Det vil si at et kristent fellesskap ikke er en menighet av folk som liker hverandre eller har de samme meningene, men et fellesskap som elsker i stykker det som skiller menneskene. Det er en tid for alt. For meg er det nå en tid for å lytte og samtale med muslimer i Oslo," sier Hareide.

Urfolk, skaperverket og kirkene
Etter et fire dagers møte i det samiske kjerneområdet i slutten av februar, vedtok 50 urfolksrepresentanter fra hele verden "Karasjok-erklæringen". Der heter det blant annet: "Vi har en dyp bevissthet om vårt forhold til Moder Jord og om vårt land og våre landområders hellighet. Vår identitet og kultur, vårt språk, vår livsfilosofi og vår åndelighet er knyttet til den totale balanse i skaperverket.(-) Vi erklærer at jor-

den er en gave fra Skaperen, og vi setter forvalteransvaret høyt, ikke bare for vår egen skyld, men for fremtidige generasjoner. Derfor er vi innstilt på å kjempe mot ødeleggelsen av våre landområder og vårt leveste.

Våre liv holdes oppe av Guds Ånd, og alt ligger i Skaperens hånd. Denne visjonen gir oss styrke og retning i kampen for Moder Jords overlevelse - og for en rettferdig sameksistens blant folkene. Denne for-

ståelsen må føre til handling, begrunnet i den felles tro som preges av solidaritet, verdighet og respekt.

Kirkene oppfordres til å se at de har mye å lære av urfolk når det gjelder forståelsen av skaperverket som en helhet. Vi anerkjenner den støtte og det engasjement som kirkene har vist i kampen for urfolk. Likvel er det mye som gjenstår," fastslår erklæringen.

18 Katolsk krav om jordreform i utviklingsland: Skjev fordeling av godene i strid med Guds vilje!

En rettferdig jordbruksreform må til om man skal ha håp om å få bukt med fattigdom og vold i utviklingslandene. Det er kvintessensen i dokumentet *Om rettferdig fordeling av jorden - jordreform som utfordring fra Det pavelige råd for rettferdighet og fred*: Her er klar tale: Opphopningen av landeiendom på få hender er "skandaløs" og "illegitim", den berøver flertallet av befolkningen muligheten til å få del i jordens goder og strider mot Guds vilje og den guddommelige frelsesplan. Dertil kommer at jordeierne ofte "ikke viker tilbake for å skape et terror-klima for å kneble protester fra landarbeidere som ofte sliter med en umenneskelig arbeidsbyrde".

landene nettopp er den urettferdige fordelingen av jorden. Og at det tas ettertrykkelig til orde for omfordeling. I seks års har *Justitia et pax* arbeidet med det nye dokumentet, som knytter an til flere lokalkirkelige utspill. Allerede under det skjellsettende møtet i Puebla i 1979 tok Den latinamerikanske bispekonferanse til orde for en rettferdigere fordeling av jorden, et krav som er gjentatt flere ganger.

Hvorfor hele seks år på denne uttalelsen? Flere faktorer har spilt inn, ifølge "insidere": Tidkrevende og komplisert dokumentasjonsarbeid og ikke helt enkle politiske sammenhenger. Resultatet er klar tale og uredd kritikk: For eksempel sies det, dog uten å nevne enkeltstater, men også uten omsvøp, at statsmakten ofte er "direkte involvert" i vold overfor de jordløse. Og videre at "utilstrekkelig rettspleie og misaktelse for internasjonale rettsavtaler til beskyttelse av menneskerettighetene"

Et skrekkbilde? Slett ikke - snarere en skisse av situasjonen f. eks. i Brasil, det største landet i Latinamerika. Der sitter rundt én prosent av storgodseierne med nesten halvparten av det samlede jordbruksarealet; mer enn 80 millioner hektar ligger brakk, mens hundretusener av jordbruksarbeidere sliter med et liv i ytterste fattigdom. Vold står også på dagsordenen: I løpet av det siste tiåret er over 1000 småbønder og jordløse arbeidere myrdet, flesteparten fordi de engasjerte seg i kampen for rettferdigere fordeling av jorden, en kamp som for alvor skjøt fart for vel 12 år siden, og som har den lokale katolske kirkes støtte.

politisk engasjement fra prestenes side på bekostning av det pastorale arbeidet.

Gledelig at et sentralkirkelig dokument nå med all tydelighet understreker at hovedårsaken til både fattigdom, underutvikling og vold i utviklings-

Frigjøringsteologi og grasrotbevegelse

Det er særlig frigjøringsteologien som har lagt grunnlaget for den jordløse landbefolkningens protest mot forholdene. Budskapet er enkelt: Det kan ikke være Guds vilje at noen har alt og andre ingenting. Det sosiale oppbrudd og den omveltning frigjøringsteologien legger opp til, har ikke alltid hatt Romas sympati: Man mislikte at deler av marxistisk tankegods ble brakt inn i katolsk samfunnsanalyse, og fryktet

Jordløse bønder som har slått seg ned ved utkanten av Itubana i Brasil.
Foto: Heesel-Misereor.

Om etikk - og kristendom

Har kristendom noe med etikk å gjøre?

"Man behøver slett ikke å være kristen for å innse at verdier er basis for all politikk, og at menneskesynet er det vesentlige her," sier statssekretær Janne Haaland Mattary. Men i Vesten er det den jødisk-kristne tradisjon som har formet vår politiske tenkning og vårt verdisyn.

Derfor har denne etikken med menneskeverdet i sentrum et intimt forhold til vår politiske tenkning. Kristendommen har formet oss, selv om vi ikke er kristne lenger.

FÆDRELANDSVENNER

Allah: Gud eller avgud?

"Det verste noen kan si til muslimer, er at deres Allah ikke er Gud, Den Allmektige, men en avgud," sier den kjente evangelisten Aril Edvardsen. "Da spotter, sårer og krenker man muslimer på en ufattelig måte og ypper til håpløs strid og hisser opp hele byer og land." Ifølge Edvardsen har de fleste kristne "en idiotisk og håpløs måte å bringe evangeliet til muslimer på".

TROENS BEVIS

gjør at både gjerningsmennene og deres oppdragsgivere nærmest er garantert å gå fri.

Brasil: "Gjelder ikke oss!"

På brasiliansk hold var man raskt ute med svar på tiltale - pent innpakket i diplomatiske vendinger, i hvert fall i første omgang. "En viktig erklæring", men saken er allerede i gode hender i vårt landbruksdepartement, het det fra regjeringshold. Kort deretter erklærte president Cardoso at Romas kritikk ikke gjaldt Brasil, for "her er vi for tiden i ferd med å gjennomføre verdens største jordreformprogram". De brasilianske storgodseierne organisasjon avviste Romas anklager som "tendensiøse" og "virkelighetsfjerne". Toleranse overfor de jordløse landarbeidernes metoder kan utløse uroligheter og ytterligere okkupasjon av brakkland, hevder godseierne.

Presidenten for de brasilianske biskopenes sosiale kommisjon, Dom Demetrio Valentini, ser litt annerledes på saken: Han understreker dokumentets ord om at fordømmelse og undertrykkelse av landokkuperanter mister "all troverdighet" når den faktiske politikk er "forhaling og utsettelse av jordreform". Han mener erklæringen har spesiell relevans for Brasil og ser den som et godt utgangspunkt for en påkrevet dialog med Brasils myndigheter og landeiere.

Dokumentet tar opp spørsmålet om illegal okkupasjon av jord, men sliter med å finne klare retningslinjer for handling: Riktignok kalles det økende antall voldelige aksjoner blant jordløse landarbeiderne - særlig i Brasil - for alvorlige "alarmsignaler", som krever dyptgripende løsninger om rettferdighet skal skje fyllest, men samtidig understrekes det at slike aksjoner "bryter med verdiordningen og reglene i et samfunn orientert mot etiske normer".

Innholdsmessig er dokumentet et stykke klassisk katolsk sosiallære: Først en økonomisk analyse av årsakene til og følgene av konsentrasjonen av jord, så en utlegning av katolsk teologi. Det sentrale her er at jorden er

Bønder som med kirkelig støtte prøver å reetablere seg i Ocara etter at storgodseiere har fratatt dem jorden. I 1970-årene begynte Brasils landarbeidere å organisere seg mot storgodseierne i «Movimento Sem Terra» (MST), som støttes av den katolske kirke. Også godseierne har organisert seg i Demokratisk Landunion (UDR), en «fagforening» som, ifølge tidsskriftet *Katolische Missionen*, samarbeider med to andre «storgodseiere»: eierne av massemediene og nyliberalismens ideologer.

en gave fra Gud til hele menneskeslekten. Det betyr ikke opphevelse av den private eiendomsrett, men innebærer at eiendom ikke er "noe mål i seg selv", men "i bunn og grunn et middel

til å virkeliggjøre prinsippet om alles rett til del i godene". Eiendomsretten innskrenkes av den enkeltes ubestridbare rett til å få del i "livsnødvendige goder".

Hva må til?

Hvilke løsninger foreslår så Vatikanet? Her er man ikke så klar som i beskrivelsen av selve ondet - man ser det ikke som sin hovedoppgave å gi detaljerte løsninger og anvisninger: Det er statens og politikernes ansvarsområde, og her må det krafttak til, understrekes det. Dokumentet selv begrenser seg til de mer generelle ting: Det slår til lyd for små familiegårdsbruk, krever respekt for ur-innvanernes tradisjonelle landområder som lett blir bytte for multinasjonale selskaper, krever rettferdige lønninger, anbefaler omfattende utdanningspolitiske tiltak, satsing på bedre infrastruktur og på "betalbare kredittordninger" for småbøndene. Dette er viktige ting, understrekes det. Erfaringen viser at jordreformer mislykkes om de bare omfatter omfordeling og endrede eiendomsforhold.

Andre stikkord her er behovet for juridisk samarbeid, lover som beskytter menneskerettighetene, administrativ desentralisering og en politikk som ser bøndenes rettigheter som like viktige som forbrukernes. Med rette understrekes kvinnenes rolle i utviklingslandenes jordbruk, de står for "over halvparten av arbeidskraften innen jordbruket."

Internasjonale instanser må trekkes inn og ta ansvar, krever *Justitia et pax*. Her kommer bl.a. den internasjonale gjeldsbyrden inn i bildet: Renter og nedbetaling av utenlandsgjeld må ikke føre til reduksjon av de allerede ofte nødtørftige sosiale ytelser i utviklingslandene, heter det. Med klar adresse til vestlige kreditors ansvar og samvittighet.

UKJ

Alle like verdifulle?

"Da den engelske ironarvingens fraskilte hustru mistet livet i en parisisk bilulykke, uttalte en norsk dame i et NRK-intervju at hun fant det utrolig at en så ung kvinne kunne dø fra sine to barn. Visste hun ikke om hungerkatastrofen i f.eks. Nord-Korea? Kjente hun ikke til følgene av aids-epidemiene i Afrika og Asia?" spør Ulf Nest-

vold i "Bymisjonæren", informasjonsblad for Kirkens Bymisjon.

"Vi hevder at alle mennesker er like verdifulle, men vet at et sultende barn i Korea aldri vil kunne nærme seg verdien av liket til en britisk prinsesse," skriver Nestvold.

New Age

I sin neste encyklika vil pave Johannes Paul II sannsynligvis ta for seg de nyreligiøse strømningene som samles i begrepet New Age, skriver Catholic Herald. Man regner med at paven vil ta opp til kritisk vurdering "trossystemer" som understreker mennesket på bekostning av Gud, og som avviser en personlig Gud. Encyklikaen vil antagelig bli offentliggjort i oktober i forbindelse med 20-årsdagen for valget av den polske pave.

20

Tyske høyskoleteologer:

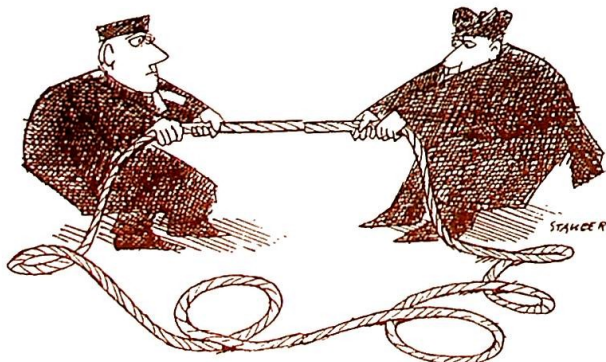
"Ingen konsens om rettferdigjørelsen!"

Det var læren om rettferdigjørelsen som splittet middelalderens kirke; derfor forundrer det ikke at nettopp dette spørsmålet er gjenstand for særdeles intens behandling i dialogen med den katolske kirke," skriver Udo Hahn i den tyske økumenisk orienterte avisen Rheinischer Merkur. Heller ikke rart at diskusjonen er heftigst på tysk mark om den 'Felleserklæring om rettferdigjørelseslæren' som ble lagt frem i fjor, og som man håper vil bli godkjent på luthersk og katolsk hold.

"En fersk uttalelse fra vel 150 tyske høyskoleprofessorer i teologi markerer det foreløbige høydepunktet i denne debatten," skriver Hahn. "Professorene avviser at det foreligger 'konsens når det gjelder grunnsannhetene i rettferdigjørelseslæren', slik det heter i Felleserklæringen." Ifølge høyskoleteologene "reduserer erklæringen den uenighet som fremdeles består til 'forskjeller i språk, teologisk utforming og aksentuering'." De finner "ingen konsens om de gode gjerningers betydning for frelsen" og "utilstrekkelig konsens om forholdet mellom lov og evangelium"; det tas "høyst utilstrekkelig" hensyn til det gamle testamentet, det er ingen konsens om rettferdigjørelsens funksjon som kriterium for liv og lære i kirken".

De mener Felleserklæringen utgjør "en av byggestene innen den spesielle form for økumenisk fellesprogram som (-) via en rekke lærekonsenser går ut på å integrere også de evangeliske embedsbærere i den katolske kirke. Kun på den måten vil evangeliske kristne bli fullt anerkjent av den katolske kirke, og nattverdfelleskap bli mulig." Kirkeledelsen oppfordres til å avvise Felleserklæringen i den foreliggende utforming.

Udo Hahn siterer kjernepunkter i Felleserklæringen som motargument mot høyskoleteologene, og kaller protesten "bemerkelsesverdig" Han har merket seg at en av dem som hittil flittigst har kritisert erklæringen, Tubinger-teologen Bernhard Jungel, ikke er blant underskriverne. "Høyskoleteologene avvisning av Felleserklæringen avdekker en dyptgående dissens, kanskje til og med fremmedgjøring mellom teologi og kirke, henholdsvis kirkeledelsen," skriver Hahn. "Underskriftslisten viser dessuten at fortjenstfulle økumeniske lederskikkelser, som Wolfhart Pannenberg, som støtter Felleserklæringen, ikke lenger synes å telle særlig for fakultetsteologene." Hahn mener det er tvilsomt om de vil vinne frem med sin protest, men noterer at "utgangen på debatten på tysk mark fremdeles er åpen."

Fritt Ords honnør til Ørnulf Ranheimsæter

"For din bildende kunst har du fått mange priser. Men når du i dag får Institusjonen Fritt Ords Honnør, er det for din skrivekunst, fordi du gjennom den har beriket den norske skriftkultur på en fremragende måte," sa professor i nordiske litteratur, Liv Bliksrud, da grafiker, tegner og forfatteren Ørnulf Ranheimsæter mottok Fritt Ords Honnør for "fremragende essaykunst" ved en tilstelning i Kunstindustrimuseet i Oslo den 9. mars. Også Kristin Brudevold og Erik Dammann mottok ITFs Honnør den kvelden - for henholdsvis "vedvarende arbeid for norsk skjønnlitteratur i utlandet" og for "engasjert holdningsskapende arbeid."

Ranheimsæters uttrykksform er det filosofisk-poetiske essay, en kresen og krevende uttrykksform, "og jeg vet ikke om noen norsk forfatter som kan gjøre deg rangen stridig på dette felt," sa Liv Bliksrud. "De av oss som har vært så heldige å være dine lesere, både av boken *Tro og vantro* (1954) og av dine essays, har mottatt varige og bestemmende inntrykk." Hun pekte bl.a. på Ranheimsæters røtter i fransk nythomistisk tenkning, "en tradisjon som er sparsomt representert i vårt land, men som teller navn som bl.a. Sigrud Undset, A.H. Winsnes og Daniel Haakonsen." Bliksrud fremhevet "takknemligheten og livsgleden" som de byggende stener i Ranheimsæters tankeunivers: "synet på tingene som gaver, opplevelsen av livet som en ubetalelig gjeld". I dagens grådige, forurensende samfunn har denne erkjennelsen "for nyet aktualitet", sa Bliksrud.

Ranheimsæters essays foreligger snart i Thorleif Dahls kulturbibliotek, og en ny utgave av *Tro og vantro* er under forberedelse. "Disse utgivelsene vil bekrefte noe mange føler i vår tid, at gammelt nytt er godt nytt!" sa Liv Bliksrud.

Bønner for Kofi Annan

FNs generalsekretær Kofi Annan har tro på bønnens makt, sier Vatikanets nuntius ved FN, erkebiskop Renato Martino. Han forteller at Annan ringte ham før meglingsoppdraget i Irak nylig og sa: "OK, jeg skal dra, men be paven om å be for meg!"

Kofi Annan, som er fra Ghana, er kristen, men ikke katolikk, sier erkebiskop Martino.

CATHOLIC HERALD

Bispekolleger ber Groër om "utvetydig" tale

Fire sentrale østerrikske biskoper mener anklagene mot Wiens tidligere erkebiskop, kardinal Groër, om seksuelle overgrep mot prestestudenter på 60-70-tallet "stemmer i det vesentlige". De ber Groër komme med en utvetydig uttalelse. "Vår kirke forkynner en krevende seksualmoral. Hvis en biskop forsynder seg på dette området overfor unge mennesker i hans omsorg, er det ikke tilstrekkelig å bekjenne sin skyld i skrifte-

målet," heter det i en erklæring fra de fire. "Den anklagede må gi en klar og entydig offentlig erklæring om sin uskyld, eller offentlig be om tilgivelse. Kardinal Groër har ikke gjort noen av delene."

De fire som har undertegnet erklæringen er erkebiskop Schönborn av Wien, erkebiskop Kapellari av Gurk, erkebiskop Eder av Salzburg og biskop Weber av Graz-Zeckau; sistnevnte er formann i den østerrikske bispekonferanse.

CATHOLIC HERALD

Stift Klosterneuburg, Østerrike:

Arnstein Brodersen prestevies

I 1989 trådte *Arnstein Brodersen* - født i Misvær i 1955, oppvokst i Mo i Rana - inn som novise ved augustiner-korherrenes kloster i Klosterneuburg utenfor Wien. Den 23. november i fjor ble han vigset til diakon av biskop *Gerhard Goebel*, Arnstein Brodersens hjemlige biskop, i klosterets vakre gamle kirke som har aner tilbake til romansk tid. Den 13. april - 2. påskedag - vigset han til prest av Wiens erkebiskop, nyutnevnt kardinal *Christoph Schönborn*; også biskop Goebel vil selvsagt være til stede ved høytideligheten.

Arnstein Brodersen, som konverterte til den katolske kirke i studietiden, hadde vært lege i nærmere ti år da han trådte inn som novise i Klosterneuburg og fikk klosternavnet Alois. I september i fjor avsluttet han sitt diplomarbeid ved universitetet i Wien om "Nordpolmisjonen", et noe vidløftig misjonsprosjekt (1855-1869) med administrativt sentrum i Alta: Man tok sikte på å "rekatolisere" jordkloden nord for

polarsirkelen. Prosjektets ettermæle har vært heller sprikende, og Dom Alois (slik tiltales medlemmer av kirkens gamle, ærverdige ordener) har høstet adskillig ros for

sitt arbeid og sine studier generelt: en magistergradseksamen "mit Auszeichnung" er en sjeldenhet selv blant "innfødte" østerrikere.

Stiftet Klosterneuburg ble opprettet omkring 1100 og reorganisert som korherrestift i 1133. Som "regulerte kanniker (korherrere)" kan denne klosterformen føres tilbake til det oldkirkelige ideal at geistlige skulle leve i fellesskap. Augustiner-korherrene videreutviklet tradisjonene fra den hellige Augustins ordensregel. De la seg etterhvert opp betydelige rikdommer, men ble sterkt rammet av reformasjonen og senere av sekulariseringen i Tyskland på 1800-tallet. I Østerrike klarte ordenen seg bedre, blant annet fordi den påtok seg ansvaret for en rekke sogn: Det var forutsetningen fra keiseren for å få bli i landet.

Også flere av dagens korherrere i Stift Klosterneuburg - det er i alt 38 av dem - fungerer som sognegeistlige, mens andre driver med vitenskapelig arbeid.

Stiftet Klosterneuburg har i dag fire korherrere fra Norge: *Dom Alois, Dom Markus* (bedre kjent som Bernt Eidsvig, tidligere sogneprest i Bergen), *Dom Mattias* (Joseph Hoang Vinh) og *Dom Simon* (Nguyen Ngoc Dung). Klosteret har også en norsk postulant, og en danske er på vei; også Sverige er representert i Stift Klosterneuburg.

St.Olav gratulerer Dom Alois og ønsker ham alt godt for fremtiden.

Til våre abonnenter!

**På grunn av
tekniske problemer
vil det drøye
nok en stund
før vi får sendt ut
innbetalingsblanketter
for 1998.**

**Hilsen
St. Olavs ekspedisjon**

St. Paul menighetsskole er en katolsk grunnskole som drives med offentlig støtte i henhold til "Lov om tilskudd til private skoler". Skolen har 325 elever, 1.-10. klasse, og har tilknyttet skolefritidsordning. Skolen samarbeider nært med St. Pauls menighet.

Et par midlertidige undervisningsstillinger eller vikariatene vil bli ledige fra august 1998. Nærmere opplysninger ved henvendelse, se eventuelt også: <http://www.katolsk.no/skoler/StPaul/indexsk2/htm>
Søknad sendes på eget skjema som mottas ved henvendelse.
Søknader må være skolen i hende innen 08. april.

St. Paul skole

Christiesgate 16, 5015 Bergen
Tlf. 55 32 28 80 - Fax. 55 32 02 37 - E-post: skolen@StPaul.katolsk.no

A/S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 66 99 74 00 - SERVICE 66 84 84 86

Vennligst meld
adresseforandring
til

St.Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
tel.: 22 20 72 26

22 Liturgisk kalender

APRIL

- Lør 4. Esek 37,21-28; Joh 11,45-56
(Norske Tidebønner - uke 2)
- SØN 5. PALMESØNDAG -**
Luk 18,28-40; Jes 50,4-7;
Fil 2,6-11; Luk 22,14 23,56
(kortere form: Luk 23,1-49)
- Man 6. Jes 42,1-7; Joh 12,1-11
- Tir 7. Jes 49,1-6; Joh 13,21-33. 36-38
- Ons 8. Jes 50,4-9a; Matt 26,14-25
- Tor 9. SKJÆRTORS DAG -**
2 Mos 12,1 8.11-14; 1
Kor 11,23-26; Joh 13,1-5
- Fre 10. **Langfredag - faste og abstinens.**
Jes 52,13-53,12; Hebr4,14-16
og 5,7-9; Joh 18,1-19,42
- Lør 11. **PASKEVIGILIEN-1** Mos 1,1-2,2
(kortere form: 1 Mos 1,1-26 31a);
1 Mos 22,1-18 (kortere
form: 1 Mos 22,1-2.9a.10-13.
15-18); 2 Mos 14,5-15,1;
Jes 54,5-14; Jes 55,1-11;
Bar 3,9-15. 30-4,4;
Esek 36,16-17a.18-28;
Rom 6,3-11; Luk 24,1-12
(Norske Tidebønner - uke 1)
- SØN 12. PÅSKESØNDAG-**
Apg 10,34a. 37-43; Kol 3,1-4;
Joh 20,1-9 (eller til aftenmessen
Luk 24,13-35)
- Man 13. **MANDAG I PÅSKEOKTAVEN**
Apg 2,14.22-32; Matt 28,8-15
- Tir 14. **TIRSDAG I PÅSKEOKTAVEN**
Apg 2,36-41; Joh 20,11-18
- Ons 15. **ONSDAG I PÅSKEOKTAVEN**
Apg 3,1-10; Luk 24,13-35
- Tor 16. **TORS DAG I PÅSKEOKTAVEN**
Apg 3,11-26; Luk 24,35-48
- Fre 17. **FREDAG I PÅSKEOKTAVEN**
Apg 4,1-12; Joh 21,1-14
- Lør 18. **LØRDAG I PÅSKEOKTAVEN**
Apg 4,13-21; Mark 16,9-15
(Norske Tidebønner - uke 2)
- SØN 19. 2. SØNDAG I PÅSKETIDEN**
Apg 5,12-16; Åp 1,9-11a.
12-13. 17-19; Joh 20,19-31
- Man 20. Apg 4,23-31; Joh 3,1-8
- Tir 21. Den hl. Anselm. Apg 4,32-37;
Joh 3,7b-15 Ons 22.
Apg 5,17-26; Joh 3,16-21

- Tor 23. (Den hl. Georg) (Den hl.
Adalbert) Apg 5,27-33; Joh 3,31-
36
- Fre 24. (Den hl. Fidelis av Sigmaringen)
Apg 5,34-42; Joh 6,1-15
- Lør 25. **EVANGELISTEN MARKUS**
1 Pet 5,5b-14; Mark 16,15-20
(Norske Tidebønner - uke 3)
- SØN 26. 3. SØNDAG I PÅSKETIDEN**
Apg 5,27b-32.40b-41;
Åp 5,11-14; Joh 21,1-19
- Man 27. Apg 6,8-15; Joh 6,22-29
- Tir 28. (Den hl. Peter Chanel) (Den hl.
Louis-Marie Grignon de
Montfort) Apg 7,51-8,1a;
Joh 6,30-35
- Ons 29. Den hl. Katarina av Siena.
Apg 8,1b-8; Joh 6,35-40 Tor 30.
(Den hl. Pius V) Apg 8,26-40;
Joh 6,44-51

MAI

- Fre 1. Den h 1. Josef handverkeren .
Apg 9,1-20; Joh 6,52-59
- Lør 2. Den hl. Athanasius. Apg 9,31-42;
Joh 6,60-69
(Norske Tidebønner - uke 4)
- SØN 3. 4. SØNDAG I PÅSKETIDEN**
[Bønnedag for kall]
Apg 13,14. 43-52;
Åp 7,9.14b-17; Joh 10,27-30

- Man 4. Apg 11,1-18; Joh 10,1-10
- Tir 5. Apg 11,19-26; Joh 10,22-30
- Ons 6. Apg 12,24-13,5a; Joh 12,44-50
- Tor 7. Apg 13,13-25; Joh 13,16-20
- Fre 8. Apg 13,26-33; Joh 14,1-6
- Lør 9. Apg 13,44 52; Joh 14,7-14
(Norske Tidebønner - uke 1)
- SØN 10. 5. SØNDAG I PÅSKETIDEN**
Apg 14,21b-27; Åp 21,1-5a;
Joh 13,31 -33a .34-35
- Man 11. Apg 14,5-18; Joh 14,21-26
- Tir 12. (Den hl. Nereus og Achilles)
(Den hl. Pancratius)
Apg 14,19-28; Joh 14,27-31a
- Ons 13. Apg 15,1-6; Joh 15,1-8
- Tor 14. **APOSTELEN MATTIAS.**
Apg 1,1 S-17.20-26; Joh 15,9-17
- Fre 15. Den hl. Hallvard. Jak 1,2-12;
Matt 10,37-42
- Lør 16. Apg 16,1-10; Joh 15,18-21
(Norske Tidebønner - uke 2)
- SØN 17. 6. SØNDAG I PÅSKETIDEN**
Apg 15,1-2.22-29;
Åp 21,10-14.22 23; Joh 14,23-29
- Man 18. Den hl. Erik. Apg 16,11-15;
Joh 15,26-16,4a
- Tir 19. Apg 16,22-34; Joh 16,5-11
- Ons 20. (Den hl. Bernardin av Siena)
Apg 17,1S.22-18,1; Joh 16,12-15
- Tor 21. **KRISTI HIMMELFART -**
Ef 1,17-23 eller Heb 9,24-28
og 10,19-23; Luk 24,46-53
- Fre 22. Apg 18,9-18; Joh 16,20-23a

Bønnens apostolat i april og mai:

At forberedelsen til år 2000 må inspirere de troende til økt innsats for enhet og fellesskap innen kirken.

At det internasjonale fellesskap må fremme religiøse, økonomiske og sosiale rettigheter for alle Oceanias folk.

At Marias åpenhet for Åndens stemme må være en spore for alle kristne til å lytte beredvillig til Guds ord.

At de unge må være villige til å påta seg et livslangt kall til misjonen.

Neste nummer utgis 19. mai. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt
Faste medarbeidere:
Olav Egil Aune
Liv Greni
Bernt Eidsvig
ISSN 0802-6726

Albert Raulin o.p.
Gunnel Vallquist

Akersveien 14, 0177 Oslo
Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48
Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26
Årsabonnement (Norge): kr. 210,—
Øvrige europeiske land: kr. 220,—
Andre verdensdeler: kr. 230,—
Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

23

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14 - 0177 Oslo
Telefon: 22 20 72 48
Fax: 22 36 02 63
E-post: st.olav.bokhandel.@os.telia.no.

Åpningstider:
Mand.-Fred.: 10.00-17.00
Lørdag: 10.00-14.00

**VI HAR FÅTT INN ET PARTI
INITIALER FRA BIBLIOTECA
APOSTOLICA VATICANA**

**-UTSØKTE GJENGIVELSER MED
PASSEPARTOUT OG FORKLARINGER
STR. 30 X 23, KR. 285,-**

**LAG VAKRE EGG»
Cappelen. Ib. Kr. 149,-**

**ST. OLAV BOKHANDELS
MEDARBEIDERE ØNSKER DERE EN
GOD PÅSKE MED PASSELIG
MUSIKK FOR HØYTIDEN OG
DITTO LEKTYRE:**

BUXTEHUDE: MEMBRA JESU NOSTRI

**DE LA PAQUE DU CHRÉTIEN A LA
GLOIRE DES SAINTS, med CHÆUR DES
MOINES DE L'ABBAYE DE LIGUGÉ.**

*

**«LENT WITH THE FATHERS» Readings
selected and translated by Bruce Harbert.
Hft. Kr. 119,-**

**ET SPESIALTILBUD FRAM TIL PÅSKE!
«VI GÅR KORSVEIEN SAMMEN MED
JESUS». En barnekorsvei. Hft. Kr. 10.-!**

**ELLER HVA MED EN SAFTIG,
KATOLSK KRIM?
Pater Age Hauken: «SOLGUDENS HEVN.»
Messel forlag.
Utkommer ultimo mars.**

Blikk
på tiden

Katolsk påskekrim

Det er tider da man ønsker man var løsarbeider i dagspressen fremfor i et sendrektig katolsk tidsskrift som kommer i ny og ne, og attpåtil snegler seg ut i verden som vanskjøttet C-post. Og først når frem til leserne når nyhetene er gamle, og alle i mellomtiden har fått vite det annetsteds fra. Som for eksempel at årets påskekrim er katolsk!

For det er den. Vi har det fra pålitelig teologisk hold. Og visste det faktisk før det ble visket høyt om det på de bakerste kirkebenkene i Oslo- og omegns menigheter - og desidert før medier av ymse slag begynte å sirkle inn Lunden kloster. For det er der det foregår - det vil si: Der finner man forfatteren av årets katolske påskekrim (hans tidligere er for lengst utsolgt fra forlaget!) - presten, teologen og dominikanermunken Aage Hauken.

Det er adskillige uker siden den kalde vinterkvelden vi banket på døren til "hundehuset" på Lunden kloster (søstrenes navn på den nette prestebolig i klosterets skygge) hvor pater Aage og Baron en holder til. Sistnevnte har i tillegg eget hundehus, størrelse magnum, i håge størrelse mini. Vi på vår side vil ha klarhet i saken.

- Ut med språket, pater, sier vi, med mikrofon skjult i sort vott - om det skulle trenge et diskret slagvåpen. - Anklagen lyder: Krim nr.

fire som attpåtil fremstår som påskekrim. Skyldig eller ikke skyldig?

- Skyldig på alle punkter, kommer det muntert fra bak skjegget. - Årets påskekrim heter 'Solgudens hevn' og er garantert katolsk. Dobbelt katolsk, om jeg så må si, for vi møter igjen de gamle helter fra tidligere bøker, pater Rafael og broder Andreas. Det er nemlig skjedd ting i Roma siden sist! Pateren senker stemmen: - Det er kommet et nytt pavelig universitet der, ser du, og det er ikke småtteri våre venner kommer ut for, skal jeg si deg! Men det er også alt jeg sier.

- I sannhet talende, kjære pater. Husker vi ikke feil, pendlet du i sin tid til lærerpult ved dominikanernes Roma-universitet, det fromtlydende Angelicum - det skulle vel ikke dreie seg om en nøkkelroman?

- Undervurder ikke teologens fantasi!

- Unnskyld. Men hva får en seriøs og fantasifull teolog til å konstruere kriminalgåter?

- Hvorfor gjør vi det vi gjør? repliseres det filosofisk. - Hvorfor spiller jeg orgel? Og driver intenst med teologi? Jeg forsøker forøvrig å besvare det spørsmålet i boken. Avstanden mellom kriminalknuter og

tumlen med teologiske ting er nemlig slett ikke så lang som den kan synes ved første øyekast. I begge tilfeller dreier det seg om et mysterium, og man jakter på sannheten og løsningen på gåten. Kriminallitteraturen har ofte mer til felles med teologien enn med livet selv - livet er ikke så entydig. Der har vi ikke alltid de klare løsninger og ditto skyldforhold.

- Intet venstrehåndsarbeid, altså?

- Nei, bevares, skarres det heftig på dannet bergensk. - Kriminalromanen - den gode kriminalroman - jeg gjentar den gode kriminalroman . . .

- vi lytter, vi lytter . . . Baron en er bare litt nærgående mot vottene våre . . .

- er en aktverdig sjanger. Og denne gangen kommer jeg attpåtil ut på et lite kunstbokforlag, Messel forlag, som har lagt seg i selen og gravet frem gamle kart og andre illustrerende herligheter.

- Så dette blir, om mulig, en enda mer dannet og kirkelig-kulturell grøsser enn dine tidligere mysterier?

- Du sa det: Om mulig, nikk det mildt. - Dessuten - påsken, den kristne påske, er full av intriger og kriminelle aspekter, så en påskekrim faller faktisk meget lett for en seriøs teolog, som du så vennlig kalte meg. Begrepet påskekrim er forøvrig en særnorsk tradisjon, og tradisjoner har vi katolikker sans for, ikke sant? Min engelske kollega Agathas bøker kom forøvrig alltid til jul, påpeker den anglofile pater med Oxford-fortid. - Og Gunnar Stålesen og Anne Holt og Co. er gjerne høstfenomener, men "Solgudens hevn" kommer NÅ - til påske. Så jeg har mine ord i behold, har jeg ikke? Årets norske påskekrim er katolsk!

- Når presten sier det, istemmer vi hjertelig. - Gratulerer!

Og fravrister den lekne Baron en medtatt sort vott. Som det rasler i.

Observatoria